

» www.rsyd.dk

Årsrapport 2023

Ledelses- og regnskabsberetning

Region Syddanmark

Indholdsfortegnelse

Ledelsesberetning	4
Beretninger	
Sundhed	15
Social og Specialundervisning	25
Regional Udvikling	30

Ledelsesberetning

Ledelsesberetning

2023 har været et usædvanligt år, ikke mindst som følge af stigende udgifter til medicintilskud

Efter tre år i pandemiens skygge har driftsvilkårene i 2023 i bred forstand været på vej mod at blive mere normale, om end aktiviteten endnu ikke er helt tilbage på niveau med tiden før COVID-19.

Også prisudviklingen har været mere afdæmpet i 2023, sammenlignet med de seneste to år.

Til gengæld vil året blive husket for historisk stigende udgifter på praksisområdet. Især udgifterne til medicintilskud er steget langt ud over det skøn fra sommeren 2022, der lå til grund for økonomiaftalen for 2023. På landsplan er udgifterne hertil således knapt 1,4 mia. kr. højere end i 2022, hvilket udfordrer regionernes drift.

Positivt driftsresultat

De samlede driftsomkostninger er på 29.065,2 mio. kr. Finansieringen udgør i alt 29.474,5 mio. kr.

Regionernes budgetter og regnskaber opstilles efter omkostningsbaserede principper. Med i en vurdering af driftsresultaterne hører derfor, at der heri indgår *beregnete* omkostninger – fx afskrivninger og hensættelser – som ikke repræsenterer et træk på likviditeten her og nu. Omvendt skal finansieringen vedr. Sundhed og Regional Udvikling alene dække *udgifterne* – og altså ikke beregnede omkostninger – *til både drift og anlæg*, svarende til likviditetstrækket i året.

For Social og Specialundervisning samt Regional Udvikling gælder desuden, at resultaterne skal vurderes i sammenhæng med tidligere års resultater, da de to områder over tid skal være i økonomisk balance.

Regionens virksomhed omfatter tre hovedområder:

- Sundhed
- Social og Specialundervisning
- Regional Udvikling.

hver med sin særskilte finansiering.

Sundhed finansieres af bloktilskud fra staten samt resultatafhængigt bidrag fra staten og aktivitetsafhængige bidrag fra kommunerne. Regional Udvikling finansieres af bloktilskud fra staten og udviklingsbidrag fra kommunerne. Social og Specialundervisning finansieres via takstbetaling fra kommunerne.

Der er tale om tre adskilte kasser. Finansiering til ét område må ikke bruges til andet formål. Der kan altså ikke prioriteres på tværs af de tre områder.

I de tre områders resultater indgår deres respektive andele af Fælles formål og administration samt Renter.

Omkostningerne til Fælles formål og administration er godt 42 mio. kr. lavere end budgetteret. Også renteudgifterne er lavere end budgetteret, ikke mindst som følge af kursgevinster på obligationer i lyset af det faldende renteniveau.

Som udgangspunkt genbevilges mer-/mindreforbrug på drift og anlæg i 2024.

Budget- og aftaleoverholdelse

De årlige økonomiaftaler med regeringen angiver de ydre rammer og vilkår for regionernes virksomhed.

Aftalerne fastlægger bl.a. udgiftslofter for Sundhed hhv. Regional Udvikling. Regionerne har i budgetterne i alle år siden 2007 overholdt aftalerne.

Alle tre hovedområder har fra starten været omfattet af krav om balance, så finansieringen over tid skal være lig med eller større end omkostningerne.

Regionens økonomiske planlægning samt løbende opfølgning og styring har fokus på såvel budget- som aftaleoverholdelse.

Budgetloven

Med budgetloven videreføres de to udgiftslofter for Sundhed og Regional Udvikling. Samtlige driftsudgifter på de to områder, ekskl. renter, er omfattet af lofterne, som gælder for de fem regioner under ét.

Ledelsesberetning

Samtidig er – formelt – introduceret fireårige udgiftslofter. I praksis indebærer det imidlertid ikke længere planlægningshorisont for regionerne, da råderum i de samlede offentlige udgifter i overslagsårene er del af den statslige ramme. Tværtimod opgøres overholdelse af udgiftslofterne i et étårigt perspektiv, understøttet af sanktioner. Mindreforbrug i forhold til driftsloftet ét år gør det altså ikke muligt at afholde merudgifter i efterfølgende år med henvisning til tidsforskydninger eller opsparing. Desuden ansues udgiftslofterne for drift og anlæg hver for sig. Det er altså heller ikke muligt at overføre et evt. råderum på driften til anlæg.

Udjævning af udsving i udgifterne mellem år

Med budgetloven udgør udsving i overførsler til året hhv. fra året derfor en styringsmæssig udfordring. Muligheden for at håndtere udsving/periodisering af udgifter over år, fx som følge af forsinkelse i planlagte aktiviteter, og altså overføre mindre-/merforbrug er imidlertid helt central for at fastholde hensigtsmæssig økonomisk adfærd på alle niveauer i regionen.

Regionen fastholder derfor overførselsadgangen; på Sundhed dog således, at genbevillinger vedr. driften ud over 1 pct. af nettobudgettet skal begrundes konkret og tidspunkt for anvendelse heraf aftales.

Grundet størrelsen af den samlede økonomi på sundhedsområdet svarer tilfældige udsving eller periodeforskydninger på +/- 1 pct. til +/- 250 mio. kr., som altså skal håndteres inden for udgiftsloftet i det enkelte år.

Enkelte, store udgiftsposter budgetteres ud fra et stabilitets- og forsigtighedsprincip. Det gælder fx behandling på fremmede sygehuse, hvor den faktiske udgiftsudvikling er vanskelig at forudsige og styre.

Formålet er at have "værn" mod uforudsete, negative udgiftsudsving i året. Ikke blot i forhold til konkrete formål, men også bredere i forhold til det samlede sundhedsområde, herunder sygehusmedicin og medicin-tilskud. Som led i den løbende opfølgning og styring skal "værnet" minimere risikoen for, at regionsrådet i budgetåret skulle blive nødsaget til at iværksætte "stop-go"-initiativer for at overholde udgiftsloftet.

Også andre tiltag sigter på at udjævne udsving i udgifterne såvel i året som mellem år i forhold til vanskeligt styrbare udgiftsområder.

Fx er etableret en intern forsikringsordning vedr. patientskadeerstatninger for at give større budgetsikkerhed, da indbetalingen hertil i året dermed ligger fast. Budgetsikkerheden er også øget via en indbetalt "forskudspræmie". En uforudset stigning i et enkelt år kan dermed håndteres uden ekstraordinær præmieindbetaling. På tilsvarende vis er pensionsforpligtelsen ad flere omgange genforsikret for grupper af tjenestemænd for at dæmpe stigningen i udgifterne hertil fremadrettet.

Ligeledes er indfriet leasingforpligtelser vedr. medicoteknisk apparatur m.v.

Som modtræk mod de forsinkelser, som overførsler repræsenterer i forhold til udgiftsloftet i det enkelte år, arbejdes aktivt med at fremrykke planlagte og budgetterede initiativer. Det gælder fx indkøb af medicin og lægelige artikler, anskaffelser samt renoveringer og vedligehold, energioptimering og klimatilpasning m.v.

Tilsvarende søges midlertidige råderum i det enkelte år i videst muligt omfang anvendt til at konsolidere regionens samlede økonomi – drift og anlæg – i såvel det kommende som efterfølgende år.

Siden 2018 har denne konsolideringstilgang til regionens flerårige, økonomiske planlægning og styring desuden haft et mere strategisk sigte. Indflytning på og ibrugtagning af Nyt OUH er således forbundet med betydelige engangsudgifter på over 500 mio. kr. til fx selve flytningen, dobbeltdrift på to matrikler i en periode m.v., hvilket skal håndteres inden for regionens udgiftsloft de(t) pågældende år. For at kunne håndtere dette er det derfor nødvendigt at ændre periodiseringen af forbruget på centrale rammer m.v. Den kommende flytning medfører derfor behov for at fremrykke andre udgifter til perioden 2019-2025 for på den måde at "spare op", så der er økonomisk råderum til flytterelaterede udgifter m.v. i årene efter.

Fortsat aftaleoverholdelse

Resultatet for Sundhed ligger 0,4 mio. kr. under regionens andel af det aftalte udgiftsloft for 2023.

Resultatet for Regional Udvikling svarer til regionens andel af det aftalte udgiftsloft.

Ledelsesberetning

Lavere investeringsniveau end forudsat

Anlægsudgifterne er på i alt 1.392,2 mio. kr. brutto, hvoraf kvalitetsfondsbyggeriet Nyt OUH tegner sig for 797 mio. Herudover er medicoteknisk apparatur m.v. for i størrelsesordenen 225 mio. kr. anskaffet via leasing.

Store igangværende byggeprojekter

Regionen har fået støtte fra den statslige kvalitetsfond til tre byggerier:

- **Udbygning/modernisering af Kolding Sygehus:** Afsluttet i 2017 inden for den meddelte ramme.
- **Udbygning af Aabenraa Sygehus:** Afsluttet i 2021 med en overskridelse på 12 mio. kr. i forhold til den meddelte ramme, svarende til 0,8 pct.
- **Nyt OUH:** Tidspunktet for forventet ibrugtagning er udskudt, og aktuelt foreligger der ikke en ny tidsplan for projektet.

I marts 2023 har Indenrigs- og Sundhedsministeriet meddelt, at projektets tilsagnsramme er uændret, men accepteret et nyt styrende budget, der er 454 mio. kr. – svarende til 6 pct. – højere i lyset af ekstraordinære udfordringer som følge af den aktuelle situation, herunder prisstigninger og leverance-udfordringer som følge af COVID-19 og krigen i Ukraine.

Støtten fra kvalitetsfonden udgør ca. 60 pct., mens regionen selv finansierer resten, heraf 12,5 pct. via lån.

Det fjerde akutsygehus – i Esbjerg – fik ikke støtte og finansieres derfor af regionens egne anlægsmidler. Det gjaldt også ombygning af den del af Kolding Sygehus, som ikke var del af kvalitetsfondsbyggeriet.

Uagtet kvalitetsfondsbyggeriernes størrelse omfatter de kun en del af regionens samlede bygningsmasse og kan ikke stå alene. Som supplement til de fire store akutsygehuse omdannes sygehusene i Vejle, Svendborg og Sønderborg derfor parallelt hermed til specialsygehuse.

Heller ikke projekter på psykiatriområdet opnåede støtte fra kvalitetsfonden. Regionsrådet besluttede derfor i 2010 at fremrykke investeringer for dels at forbedre forholdene for patienter og medarbejdere, dels at høste driftsmæssige gevinster tidligere end forudsat.

Udbygning af retspsykiatrien samt nye afdelinger i Aabenraa, Esbjerg og Odense er derfor finansieret af egne midler. Den nye psykiatriske afdeling i Vejle er gennemført som OPP for at fremskynde etableringen. Også voksenpsykiatrien i Nyt OUH og dele af ny køkkenfunktion i Odense gennemføres som OPP.

Investeringerne på det sociale område følger den boligplan, som regionsrådet har vedtaget, så alle voksne brugere over en årrække tilbydes en to-rums bolig med eget bad og toilet.

Løbende behov for (gen)investeringer i apparatur og it

Værdien af regionens samlede kapitalapparat udgør 14,5 mia. kr. Ud over en meget stor bygningsmasse er sygehusvæsenet også karakteriseret ved at være meget kapitalintensivt, hvad angår apparatur og it m.v.

Der er derfor behov for løbende at udskifte medicoteknisk apparatur m.v. Dels fordi det ofte har en relativ kort, teknologisk levetid, dels af hensyn til patientsikkerheden og kvaliteten i behandlingen. Hertil kommer behovet for at nyanskaffe apparatur, bl.a. fordi nye behandlingstilbud ofte forudsætter investeringer.

Investeringerne bidrager samtidig til mere effektive arbejdsgange m.v. og understøtter på den måde sygehusenes omkostningseffektivitet. Det gælder også forbedringer af arbejdsmiljø, energistandarder m.v.

Den elektroniske patientjournal EPJ SYD er implementeret på alle enheder. Det samme gælder for RIS/PACS på det billeddiagnostiske område. Hertil kommer andre investeringer i it, digitalisering samt cybersikkerhed, bl.a. som led i den strategi og de pejlemærker, der er aftalt med regeringen i de årlige økonomiaftaler.

Pengestrøm og likviditet

Opgørelsen af pengestrømme viser, hvordan drift, investeringer samt finansiering m.v. i året påvirker regionens likviditet.

I det omkostningsbaserede driftsresultat indgår som nævnt beregnede omkostninger, der ikke her og nu udgør et træk på likviditeten. Det gælder fx afskrivninger, optjente feriepenge og hensættelser til pension til tjenestemandsansatte. Fratrukket disse påvirker driften likviditeten i positiv retning med 850,2 mio. kr.

Ledelsesberetning

Omvendt indebærer investeringer i bygninger, apparatur og it m.v. et træk på likviditeten på 437,6 mio. kr.

Øvrige likviditetsforskydninger udgør -162,9 mio. kr. Ud over afdrag på hhv. optagelse af lån indgår heri også hensættelse til kvalitetsfundsbyggeriet og forbrug heraf, forskydninger i kortfristede mellemværender samt øvrige finansielle poster.

Likviditet

Likviditeten er på 2.287,9 mio. kr. ved udgangen af 2023. I gennemsnit for hele 2023 – dvs. opgjort efter den såkaldte kassekreditregel – har likviditeten været på 1.971,8 mio. kr., hvilket er en smule lavere end året før.

Balancesum på 20,6 mia. kr.

Ved udgangen af 2023 er regionens samlede balance på ca. 20,6 mia. kr.

Regionens bygninger med apparatur, inventar m.v. repræsenterer en samlet værdi på godt 14,5 mia. kr. Værdien heraf er faldet en smule i 2023 som følge af, at de samlede investeringer har været lavere end forudsat og ikke helt på niveau med afskrivningerne.

Varebeholdninger har uændret en værdi på over 0,5 mia. kr.

Kortfristede tilgodehavender er faldet en smule og udgør godt 1,8 mia. kr. Den kortfristede gæld er uændret godt -5,4 mia. kr., hvoraf feriepenge tegner sig for godt 1,2 mia. kr.

Langfristede tilgodehavender udgør ca. 1,1 mia. kr. og omfatter bl.a. deponerede midler til finansiering af kvalitetsfundsbyggerier.

Regionens langfristede gæld er først og fremmest gæld, overtaget fra de tidligere amter. Denne del af gælden er nedbragt markant siden 2009.

Til gengæld er der i forbindelse med indbetaling i 2021 af optjente feriemidler til Lønmodtagernes Feriemidler optaget lån på godt 1,3 mia. kr. Siden 2014 er optaget lån på ca. 1,2 mia. kr. til delvis egenfinansiering af regionens kvalitetsfundsbyggerier.

Der er i 2023 optaget lån på 146 mio. kr. til delvis refinansiering af afdrag.

Hensættelser udgør godt 3,5 mia. kr., hvoraf langt hovedparten vedrører pensionsforpligtelsen over for ansatte tjenestemand. Øvrige hensættelser vedrører arbejdsskader og patienterstatninger samt meddelte tilsagn til tredjepart vedr. projekter under Regional Udvikling.

Regionens egenkapital er vokset til godt 5,4 mia. kr. ved årets udgang, inkl. overførte resultater vedr. tidligere år.

Mål og resultater

Nationale mål for sundhedsvæsenet

Regeringen, Danske Regioner og KL indgik i 2016 en politisk aftale om otte nationale mål for sundhedsvæsenet.

De otte nationale mål omfatter såvel kvalitetsmål som mål for sundhedsvæsenets udvikling og er:

- Bedre sammenhængende patientforløb
- Styrket indsats for kronikere og ældre patienter
- Forbedret overlevelse og patientsikkerhed
- Behandling af høj kvalitet
- Hurtig udredning og behandling
- Øget patienttilfredshed
- Flere sunde leveår
- Mere effektivt sundhedsvæsen.

Statusrapporten i 2023 er en forkortet version med fokus på data og resultater. Resultaterne for sundhedsvæsenet i Region Syddanmark ligger heri over landsgennemsnittet på 20 ud af 45 målepunkter og på niveau hermed på yderligere 7. I 2024 udgives en fuld statusrapport, hvor der sættes fokus på forebyggelse.

Ledelsesberetning

Danmarks bedste hospitaler og behandlingssteder

Den uafhængige nyhedsavis om sundhedssektoren *Dagens Medicin* kårer hvert år Danmarks bedste hospitaler, baseret på kliniske data om behandlingskvaliteten samt patienttilfredshed. Psykiatriområdet indgår ikke i kåringen.

Inden for 48 behandlingsområder tegner sygehusene i Region Syddanmark sig for 23 førstepladser. Sidste år var det 25 førstepladser ud af 53 mulige. Alle fire sygehuse er repræsenteret blandt førstepladserne.

Resultatet af kåringen af hospitaler er:

- **Bedste mindre hospital:** Svendborg Sygehus
- **Bedste mellemstore hospital:** Vejle Sygehus efterfulgt af Esbjerg Sygehus og Sønderborg Sygehus.

Landsdækkende undersøgelse af patienttilfredshed – LUP

Mere end 421.000 patienter og fødende kvinder – heraf knapt 98.000 fra Syddanmark – har givet feedback på de oplevelser, de har haft i forbindelse med et besøg på hospitalet i 2023.

LUP 2023 består af tre delundersøgelser, der tilsammen rummer fem patienttyper:

- **LUP Somatik 2023:** 88 pct. af patienterne i Syddanmark er i høj eller meget høj grad tilfredse samlet set, hvilket svarer til resultatet på landsplan.
- **LUP Akutmodtagelse 2023:** 78 pct. af patienterne i Syddanmark er i høj eller meget høj grad tilfredse samlet set mod 76 pct. på landsplan.
- **LUP Fødende 2023:** 86 pct. af fødende kvinder i Syddanmark er i høj eller meget høj grad tilfredse med fødselsforløbet samlet set mod 85 pct. på landsplan.

LUP 2023-resultaterne ligger for Region Syddanmark marginalt over LUP 2022.

LUP Psykiatri 2023 består ligeledes af tre delundersøgelser blandt patienter og pårørende:

- **LUP Psykiatri 2023 Patienter, voksne:** 74 pct. af patienterne i Syddanmark er i høj eller meget høj grad tilfredse samlet set mod 73 pct. på landsplan.
- **LUP Psykiatri 2023 Patienter, B&U og retspsykiatri:** 77 pct. af patienterne i Syddanmark er i høj eller meget høj grad tilfredse samlet set mod 75 pct. på landsplan.
- **LUP Psykiatri 2023 Pårørende, B&U:** 81 pct. af de pårørende i Syddanmark er i høj eller meget høj grad tilfredse samlet set, hvilket svarer til resultatet på landsplan.

Resultaterne for 2023 for patienter i børne-/ungdomspsykiatrien samt retspsykiatrien og for pårørende ligger over LUP Psykiatri 2022.

Tilfredsstillende resultat

Også i 2023 har der været budget- og aftaleoverholdelse for Sundhed og Regional Udvikling.

Alle fem sygehuse fremviser også i 2023 positive driftsresultater. Resultaterne afspejler bl.a., at der har været iværksat nødvendige handlingsplaner for at sikre balance, herunder fx

- forsinkelse eller udskydelse af planlagte og prioriterede initiativer m.v.,
- kvalificerede ansættelsesstop,
- skærpelser af adgang til brug af eksterne vikarer og
- indgåelse af aftaler om over- og merarbejde.

Desuden afspejler resultaterne tilpasninger til fremtidige, nye driftsniveauer, når forudsatte effektiviseringsgevinster ved at tage nye sygehusbyggerier i brug skal indfris.

Aktiviteten er kun steget begrænset i forhold til 2022, ligesom væksten i bl.a. udgifter til særlig dyr medicin været afdæmpet.

Hertil kommer, at inflationen i 2. halvår har været lavere end de pris- og lønskøn, der lå til grund for midtvejsreguleringen og opskrivningen af udgiftsloftet for 2023.

Den samlede effekt heraf bidrager til at modsvare en historisk høj vækst i udgifterne på praksisområdet. Det gælder ikke mindst medicintilskud, der er endt 225 mio. over det skøn, der lå til grund for økonomiaftalen for 2023.

Ledelsesberetning

Som effekt af konsolideringen af regionens samlede økonomi i 2022 er frigjort midler, der har gjort det muligt i 2023 bl.a. at reservere midler til regionens medfinansiering af akutplanen til pukkel- og ventelisteafvikling samt budgetværn mod stigende energipriser.

Også i 2023 har det været muligt at konsolidere regionens økonomi, men på et lavere niveau end i tidligere år. Som led i den langsigtede økonomiske politik er således fremrykket indkøb og anskaffelser samt genforsikret pensionsforpligtelser, hvilket bidrager til at lette pres på de samlede økonomiske rammer – drift og anlæg – i de kommende år, ikke mindst for at tilvejebringe det ønskede og nødvendige råderum til at håndtere engangsudgifter frem mod indflytningen på Nyt OUH inden for udgiftsloftet i pågældende år.

Fremrykkede initiativer omhandler bl.a. (gen)investeringer i medicoteknisk apparatur og understøtter dermed regionens mål om et fortsat højt investeringsniveau. Dels for at fastholde værdien og funktionaliteten af et meget stort kapitalapparat, dels for at bidrage til høj genanvendelighed af apparatur, løst inventar m.v. ved indflytning på Nyt OUH.

Løbende investeringer i bygninger, apparatur og it er en central forudsætning for, at borgerne i Syddanmark fortsat kan tilbydes en god og sikker behandling på regionens sygehuse. Investeringerne bidrager samtidig til, at sygehusene kan fastholde omkostningseffektiviteten.

På den baggrund – og i lyset af de vanskelige drifts- og styringsvilkår – vurderes det samlede resultat for 2023 for Region Syddanmark overordnet set at være tilfredsstillende.

Ved indgangen til 2024 har regionen fortsat en stabil driftsøkonomi i balance. Resultatet udgør dermed et solidt udgangspunkt for at håndtere de udfordringer, som regionen står over for.

2024: Mod fortsat normalisering af driften, herunder aktiviteten

Udmøntning af akutplan

Regeringen og Danske Regioner har i februar 2023 indgået aftale om akutplanen, der skal nedbringe ventetider samt øge aktiviteten og produktiviteten. I planen indgår tre målsætninger for normalisering af situationen, herunder at ventelisterne er nedbragt inden udgangen af 2024. Med akutplanen er afsat i alt 2 mia. kr. på landsplan.

Regionsrådet behandler i april 2024 forslag til om at prioritere en del af effekten af konsolideringen i 2023 til at afvikle pukler og ventelister på egne sygehuse.

I hvilken takt drifts- og aktivitetsniveauet gradvist normaliseres, herunder på praksisområdet, udgør en betydelig usikkerhed i forhold til skøn og prognoser for 2024.

Udviklingen i udgifter til medicintilskud

Foreløbige – og meget usikre – prognoser for 2024 peger i retning af fortsat markant stigende udgifter til medicintilskud, hvilket repræsenterer en helt central udfordring for regionernes økonomi i 2024 såvel som forhandlingerne med regeringen om en økonomiaftale for 2025.

Udfordringer herudover

Uafhængigt heraf står regionen ved indgangen til 2024 over for en række udfordringer. Udfordringer af primært økonomisk karakter omfatter bl.a.:

- **Nærhedsfinansiering**

Fra 2019 afløste nærhedsfinansiering den hidtidige statslige aktivitetspulje. Den enkelte region skal leve op til mindst tre af aftalte fire mål for at beholde den fulde finansiering herfra. Opfyldes færre end tre, skal regionen for hvert manglende mål aflevere 1/3 af finansieringen. For Region Syddanmark svarer det til ca. 115 mio. kr.

I økonomiaftalen for 2024 indgår, at der ikke foretages efterregulering af den udbetalte nærhedsfinansiering for 2023 som følge af den styrkede aktivitet for at nedbringe ventelister, som følger af aftalen om akutplan for sundhedsvæsenet.

- **Teknologibidrag**

I økonomiaftalen for 2024 indgår et teknologibidrag på 175 mio. kr. på landsplan for at finansiere bedre behandling og kapacitet. Regionerne har fulde frihedsgrader til at tilvejebringe bidraget ved at

Ledelsesberetning

---

realisere løbende gevinster ved at modernisere og udvikle opgaveløsningen, bl.a. via ny teknologi, nye behandlingsmetoder og forbedrede arbejdsgange.

- **Overførselsomfang**

De samlede overførsler udgør ca. 2 pct. af sundhedsområdets samlede driftsbudget. Budgetlovens snævre, ét-årige perspektiv betyder imidlertid, at større udsving i overførsler til det enkelte år hhv. fra året udgør en særlig, styringsmæssig udfordring. I praksis må en del af effekten af den løbende konsolidering i første omgang derfor reserveres til at "inddæmme" risikoen for et lavere overførselsomfang til efterfølgende år, hvilket kan forsinke mulighederne for ekstraordinære prioriteringer, indtil der foreligger sikrere prognoser for årets forventede resultat.

- **Løbende (gen)investeringer i apparatur m.v.**

Regionens samlede, medicotekniske "apparaturpark" har en anskaffelsesværdi på over 4 mia. kr. Givet en teknisk/teknologisk levetid på ti år betyder det årlige (gen)investeringer i størrelsesordenen 400 mio. kr. alene for at fastholde værdien og funktionaliteten heraf og undgå efterslæb, akutte/driftskritiske nedbrud m.v. Hertil kommer egentlige nyinvesteringer, bl.a. affødt af nye behandlingstilbud. Holdt op mod det aktuelle anlægsloft vil apparaturanskaffelser altså i betydeligt omfang skulle finansieres via driften som leasing, bl.a. i sammenhæng med den løbende konsolidering.

- **Indflytning på Nyt OUH**

Frem mod ibrugtagning af nye sygehusbyggerier skal forudsatte effektiviseringsgevinster gradvist realiseres. I forhold til Nyt OUH skal samtidig afholdes engangsudgifter på over 500 mio. kr. til planlægning og gennemførelse af selve flytningen, dobbeltdrift i en periode på to matrikler m.v. I budgetlovens snævre, étårige perspektiv skal dette ske inden for det aftalte udgiftsloft for de enkelte år. Regionens langsigtede, økonomiske planlægning de seneste år har derfor bl.a. haft som mål via bl.a. løbende konsolidering at "spare op" ved at frigøre råderum hertil inden for drift og anlæg.

- **Langsigtet løsning på håndtering af afdrag på langfristet gæld**

Lån vedr. indbetaling af feriemidler hhv. egenfinansiering af kvalitetsfundsbyggerier betyder, at regionernes årlige afdrag vokser. I udgangssituationen betyder det et træk på likviditeten, der over tid uvægerligt vil bringe denne i konflikt med budgetlovens krav om minimum 1.000 kr. pr. indbygger i gennemsnit over de seneste tolv måneder.

Personale

Region Syddanmarks dygtige medarbejdere arbejder hver dag og nat for at gøre en forskel for borgerne i regionen.

Sundhedsvæsenet udfordres af den demografiske udvikling med et stigende antal ældre og et arbejdsmarked med små årgange samtidig med øget efterspørgsel på behandling. Det skaber et behov for at løse opgaverne på nye måder sideløbende med, at regionen udvikler arbejdsmiljø og trivsel.

Pejlemærker

Alle regionens arbejdspladser arbejder med fastholdelse og rekruttering med udgangspunkt i syv personalepolitiske pejlemærker. Pejlemærkerne sætter en fælles retning for de konkrete initiativer på HR-området:

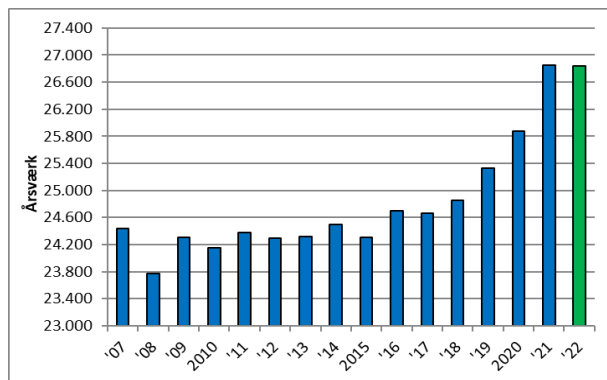
1. Det gode og velfungerende arbejdsliv
2. Bedre fordeling af vagtbyrden
3. God vagtplanlægning
4. Gode overgange mellem uddannelse og arbejdsliv
5. Tværfaglig opgaveløsning
6. Rammer for god ledelse
7. Dialog og samarbejde.

Personaleforbrug

Det samlede personaleforbrug i 2023 udgør 26.516 årsværk, hvilket er et fald i forhold til 2022.

Niveauet afspejler en fortsat stabilisering efter kraftig vækst i årene 2020-2021, især som følge af tilgangen af ansatte i test- og vaccinationsfunktioner. En del af faldet – godt 100 årsværk – skyldes, at SOSU-elever i 2023 er overgået til at blive administreret (og dermed også registreret) i kommunerne.

Ledelsesberetning

Januarpakken

Med Januarpakken fra 2022 afsatte regionsrådet varige midler til at styrke fastholdelse på de mest vagttunge og sårbare områder. Sygehusene er tilført 50,2 mio. i 2022 og 70 mio. kr. fra 2023 og frem. I oktober måned 2023 er udbetalt 3.792 vagttillæg, hvilket er 202 vagttillæg mere end november 2022, svarende til en stigning på 5,6 pct. Derudover er udbetalt 876 tillæg til specialuddannede sygeplejersker inden for anæstesi, intensiv og psykiatri.

Sygefravær

Sygefraværet har i 2023 været på 5,8 pct., hvilket stort set er på niveau med 2022 på 5,9 pct.

Der arbejdes med initiativer centralt og decentralt, der kan styrke fremmødet og nedbringe sygefraværet. Målet er et sygefravær på maksimalt 4,1 pct. for regionen under ét.

Arbejds miljø

I 2023 er gennemført en medarbejdertilfredshedsundersøgelse (MTU), som mere end 22.000 har besvaret, hvilket er en svarprocent på hele 86 pct. Undersøgelsen viser bl.a., at medarbejderne oplevet en høj trivsel, som samlet set er gået to pct.point op siden 2021 og lander på 76 pct. Medarbejderne oplever generelt gode samarbejdsrelationer og udviklingsmuligheder på deres arbejdsplads.

Samtidigt møder regionens medarbejdere mennesker i nogle af livets allersværeste situationer. Det stiller høje krav til indlevelsesevne og overblik hos medarbejderne og kan på længere sigt fx betyde en vedvarende psykisk belastning og påvirkning af medarbejdernes trivsel og samarbejde.

Regionsrådet har prioriteret midler til at igangsætte initiativer, som skal bidrage til forebyggelse og håndtering af høje, følelsesmæssige krav i arbejdet. I 2023 er afholdt en temadag, hvor bl.a. sygehusene og Ambulance Syd videndelte om indsatser på området.

God vagtplanlægning og flere om at dele vagterne

Regionsrådet har i aftalen om budget 2023 prioriteret midler til et projekt med det formål at understøtte arbejdet med god vagtplanlægning.

I 2023 har Hovedudvalget formuleret syv principper for god vagtplanlægning. Herudover er afholdt regionale workshops om ledelse af god vagtplanlægning og udarbejdet en redskabskasse til brug for dialogen og samarbejdet mellem ledere og medarbejdere om videreudvikling af vagtplanlægningen.

På sygehusene arbejdes med forskellige indsatser med henblik på vagtudtynding, bl.a. ved at kliniske stillinger med primær tilknytning til ambulante funktioner tænkes sammen med arbejde i sengeafsnit, og ved at ansatte i sundhedsfaglige udviklings- og forskningsfunktioner m.v. skal have kliniktid. Vagudtynding var også hovedemne på regionsrådets temadrøftelse med Hovedudvalget i foråret 2023.

Introduktion af nyuddannede kliniske medarbejdere

Regionsrådet har siden 2019 øremærket midler til bl.a. at sikre gode introduktionsforløb til klinikken for nyuddannede inden for forskellige faggrupper.

Regionsrådet har i 2023 haft nedsat et særligt udvalg til at rådgive regionsrådet om styrkelse af sammenhængen mellem uddannelse og arbejdsliv. Udvalgets anbefalinger er afleveret til regionsrådet i september 2023. Anbefalingerne, som der nu arbejdes videre med, bygger på tre ambitioner:

Ledelsesberetning

---

1. Uddannelse til fremtidens sundhedsvæsen, som omhandler rekruttering af fremtidens unge og tilpasning af uddannelser til sundhedsvæsenets behov.
2. Tidlig tilknytning: Studerende og elever er morgendagens medarbejdere og skal i deres uddannelse og praktik tidligt opleve at blive en del af praksisfællesskabet.
3. Den gode start på arbejdslivet: Regionen prioriterer fortsat introduktionen på arbejdspladsen og udvikler den gode onboarding af nye medarbejdere.

Robustgørelse og mangel på speciallæger

I 2022 blev igangsat et arbejde med fokus på at robustgøre ni specialespecifikke arbejdsgrupper for ortopædkirurgi, kirurgi, karkirurgi, pædiatri, lungesygdomme, endokrinologi, kardiologi, klinisk biokemi og radiologi. På tværs af de somatiske sygehuse har de 9 arbejdsgrupper arbejdet på at identificere, drøfte og om muligt finde løsninger på aktuelle og kommende udfordringer med at fastholde og rekruttere speciallæger i Region Syddanmark. Grupperne har arbejdet med mange ideer og løsninger, hvoraf nogle allerede er afprøvet og implementeret – og andre er løftet videre til drøftelse i andre udvalg.

Flere specialuddannede sygeplejersker

Regionsrådet afsatte aftalen om budget 2022 varige midler til at uddanne flere intensiv- og anæstesi-sygeplejersker.

Før opjusteringen ansatte Region Syddanmark årligt 22 kursister til specialuddannelsen i anæstesiologisk sygepleje. I 2023 er lykkedes at ansætte 30 sygeplejersker i uddannelsesstillingerne. Målet er at komme op på 36 kursister. På specialuddannelsen i intensiv sygepleje er startet 32 nye kursister. På sigt er målsætningen 50 nye kursister om året.

Der er et vedholdende fokus på rekruttering og fastholdelse i forhold til begge specialuddannelser. Sygehuse arbejder med en lang række initiativer, som både handler om tiden før specialuddannelse, vilkår for kursisterne under specialuddannelse og fastholdelse/aflastning af de specialuddannede sygeplejersker.

Rammer for god ledelse

På sygehuse bliver der arbejdet med at styrke lokale rammer for god ledelse. Der udbydes i større omfang lokale onboarding-forløb for ledere og der er i det hele taget stigende fokus på udvikling af ledere og ledergrupper.

Ledelse i den tværsektorielle organisation og samarbejde

I Region Syddanmark er deltagelsen i Det Nationale Ledelsesprogram med til at understøtte fokus på det tværgående ledelsessamarbejde om borgeren og patienten. Programmets ambition er bl.a. at deltagerne opnår en større forståelse for og evne til at påtage sig ledelsen af forbedringsarbejde på tværs af sektorer og i egen organisation. Udbredelsen af viden og erfaringer sker både via deltagerne selv i deres egne organisationer samt gennem regionale workshops og digitalt læringsmateriale.

Region Syddanmark, den 9. april 2024

Forretningsudvalget / Direktionen

Ledelsesberetning

Resultatopgørelse 2023 – Sammendrag

Mio. kr. Omkostningsbaseret	Sundhed		Social og Specialundervisning		Regional Udvikling		Regionen i alt	
	R2023	R2022	R2023	R2022	R2023	R2022	R2023	R2022
Driftsindtægter	-2.024,1	-2.063,5	-873,4	-812,1	-12,4	-26,8	-2.909,9	-2.902,4
Driftsomkostninger	30.542,2	30.171,3	908,8	872,3	524,1	529,9	31.975,0	31.573,5
Drift før finansiering	28.518,1	28.107,8	35,4	60,1	511,7	503,1	29.065,2	28.671,1
Finansiering	-28.942,3	-28.622,5	-18,9	-17,3	-513,2	-500,1	-29.474,5	-29.140,0
Driftsresultat	-424,2	-514,7	16,4	42,8	-1,5	3,0	-409,3	-468,9

Fortegn: Driftsresultat: - = finansiering større end omkostninger

Pengestrømsopgørelse – Sammendrag

Mio. kr.	Sundhed		Social og Specialundervisning		Regional Udvikling		Regionen i alt	
	R2023	R2022	R2023	R2022	R2023	R2022	R2023	R2022
Driftsresultat	424,2	514,7	-16,4	-42,8	1,5	-3,0	409,3	468,9
Likv.virkning af drift	839,2	742,1	9,0	-0,5	1,9	0,6	850,2	742,2
Likv.virkning af invest.	-362,9	-761,3	-74,3	-24,1	-0,5	0,3	-437,6	-785,1
Likv., drift og invest.	476,3	-19,2	-65,3	-24,6	1,5	0,9	412,5	-42,9
Øvrige likviditetsforskydninger							-162,9	477,5
Årets samlede likviditetsforskydninger							249,6	434,6
+ likvid beholdning primo regnskabsåret							2.038,3	1.603,7
Likvid beholdning ultimo regnskabsåret							2.287,9	2.038,3

Balance – Sammendrag

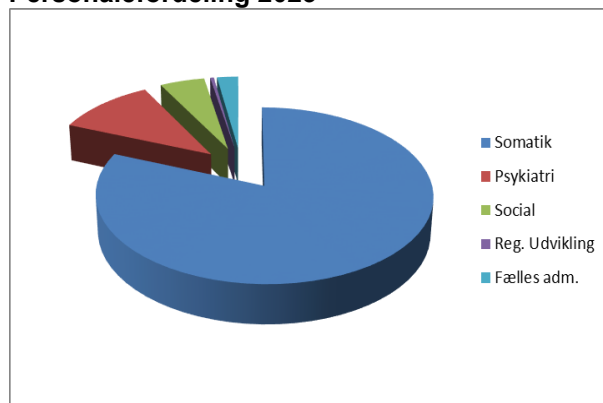
Mio. kr.	Regionen i alt	
	Ultimo	Primo
Immaterielle aktiver	261,3	89,4
Materielle aktiver, inkl. aktiver under udførelse	14.473,3	14.813,5
Aktiver tilhørende fonds og legater	89,3	119,5
Langfristede tilgodehavender	1.054,0	673,2
Akkumuleret resultat vedr. Social og Specialundervisning	19,2	2,8
Varebeholdninger / Fysiske anlæg til salg	554,2	545,2
Tilgodehavender hos staten / Kortfristede tilgodehavender i øvrigt	1.825,0	1.924,9
Likvide aktiver	2.287,9	2.038,3
Aktiver i alt	20.564,2	20.206,9
Egenkapital, inkl. driftsresultater overført til næste år	-5.446,0	-5.232,7
Hensatte forpligtelser	-3.509,2	-3.420,6
Passiver tilhørende fonds og legater	-555,0	-538,8
Langfristet gæld	-5.616,2	-5.543,4
Kortfristet gæld til pengeinstitutter, staten og i øvrigt	-5.437,7	-5.471,4
Passiver i alt	-20.564,2	-20.206,9

Detaljerede resultatopgørelser findes i afsnittene for hvert af de tre hovedområder. Endvidere henvises til pengestrømsopgørelse og balance i bilagssamlingen.

Personaleforbrug

Det samlede personaleforbrug er 26.516 årsværk, hvilket er godt 300 færre end i 2022.

Personalefordeling 2023

Sundhed

Sundhed

Positivt driftsresultat

De samlede omkostninger i 2023 er på 28.518,1 mio. kr. Heri indgår Sundheds andel af omkostninger til Fælles formål og administration samt Renter.

Med i en vurdering af driftsresultatet hører, at der heri indgår beregnede omkostninger. Det gælder fx skyldige feriepenge, hensættelser samt afskrivninger, der ikke repræsenterer et likviditetstræk her og nu. Omvendt skal finansieringen alene dække *udgifter* – og altså ikke beregnede omkostninger – *til såvel drift som anlæg* som udtryk for likviditetstrækket i året.

Mer-/mindreforbrug på bevillingsområder i forhold til ajourført budget genbevilges som udgangspunkt i 2024.

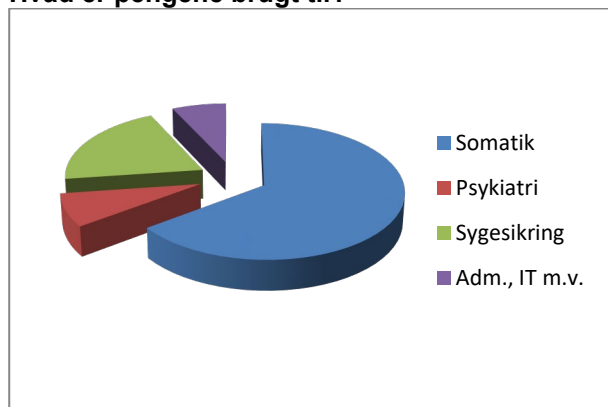
Finansiering

Regionernes udgifter på sundhedsområdet finansieres af bloktilskud og resultatafhængig finansiering, såkaldt nærhedsfinansiering, fra staten samt aktivitetsafhængige bidrag fra kommunerne. Finansieringen udgør i 2023 i alt 28.942,3 mio. kr. Heri indgår også endelig kompensation for COVID-relaterede udgifter i 2022.

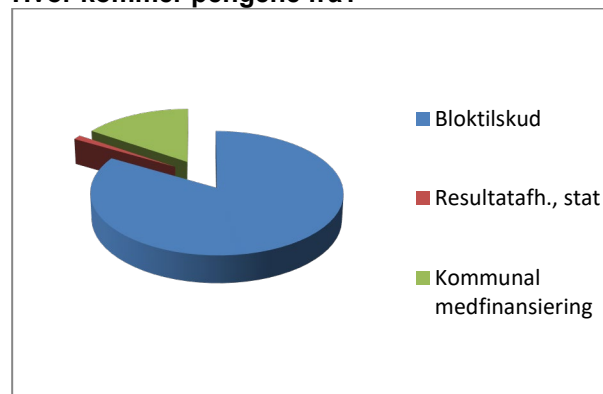
Ved midtvejsreguleringen er bloktilskuddet forøget med 507,1 mio. kr. Heri indgår konsekvenser af lov- og cirkulæreprogrammet (DUT) og andre reguleringer samt en højere pris- og lønudvikling end oprindeligt forudsat.

Jf. økonomiaftalen for 2024 foretages ikke efterregulering af den udbetalte nærhedsfinansiering i 2023 som følge af den styrkede aktivitet for at nedbringe ventelister.

Hvad er pengene brugt til?

Hvor kommer pengene fra?

Aftaleoverholdelse

De årlige aftaler med regeringen om regionernes økonomi indeholder et loft for de samlede udgifter til drift vedr. Sundhed. Loftet opgøres udgiftsbaseret og ekskl. renter.

I året er udgiftsloftet korrigeret for konsekvenser af lov- og cirkulæreprogrammet og andre reguleringer, herunder akutplan, samt vaccinationsudgifter. Endelig er korrigeret for et højere pris- og lønskøn end oprindeligt forudsat.

Opr. udgiftsloft , ekskl. renter	27.551,2 mio. kr.
+ revideret pris- og lønskøn	127,7 mio. kr.
+ lov- og cirkulæreprogram (DUT)	72,3 mio. kr.
+ andre reguleringer, inkl. akutplan	305,3 mio. kr.
+ vaccinationsudgifter	61,7 mio. kr.
Ajourført udgiftsloft	28.118,3 mio. kr.
Resultat (udgiftsbaseret, ekskl. renter)	28.117,9 mio. kr.
Difference (+ under udgiftsloft)	0,4 mio. kr.

De samlede udgifter til Sundhed i 2023 ligger altså marginalt – 0,4 mio. kr. – under regionens andel af det aftalte udgiftsloft. Resultatet på landsplan er ca. 160 mio. under det aftalte udgiftsloft.

Sundhed

Inden for årets udgiftsloft er håndteret en uforudset og historisk høj vækst i udgifterne til medicintilskud, der er endt 225 mio. kr. over budgettet, der byggede på det skøn, der lå til grund for økonomiaftalen for 2023. Stigningen skyldes primært omlægning af patienter i diabetesbehandling til Novo Nordisk-præparatet Ozempic med slankende effekt. En mindre del af væksten skyldes en midlertidig nedsættelse af beløbsgrænserne for medicintilskud, der indgik i Folketingets aftale om Inflationshjælp.

Også udgifterne på praksisområdet til almen lægehjælp og speciallægehjælp er steget markant. Væksten heri vurderes at overstige de aftalte økonomiske rammer for områderne.

Ovennævnte modsvares imidlertid delvist af en aktuelt afdæmpet vækst i udgifter til særlig dyr sygehusmedicin samt respirationshjælp. Også udviklingen i sygehusenes driftsresultater bidrager positivt til aftaleoverholdelse i 2023. Desuden har inflationen i 2. halvår 2023 været afdæmpet og markant under de pris- og lønsskøn, der medio 2023 lå til grund for en opskrivning af udgiftsloftet for 2023 med 127,7 mio.kr.

Endelig bidrager det også positivt til resultatet for 2023, at det i økonomiaftalen for 2024 indgik at fremrykke 350 mio. kr. på landsplan af de afsatte midler i regeringens akutplan til venteliste- og pukkelafvikling på sygehusene. Behovet for regional egenfinansiering af planen faldt derfor tilsvarende.

Konsolidering

Regionens langsigtede, økonomiske strategi lægger vægt på at sikre optimal og hensigtsmæssig udnyttelse af årets udgiftsloft inden for budgetlovens snævre, étårige perspektiv. Et centralt element heri er at udnytte midlertidige råderum i året til fx at fremrykke indkøb og anskaffelser, der under alle omstændigheder skulle være gennemført, for på den måde at lette presset på regionens samlede økonomi – drift og anlæg – i de(t) efterfølgende år.

Som led i denne strategi blev inden for udgiftsloftet i 2022 gennemført konsoliderende tiltag, der omfattede fremrykning af indkøb af medicin og lægelige artikler samt genforsikring af pensionsforpligtelsen i forhold til grupper af tjenestemænd. Effekten heraf er, at der primo 2023 er frigjort råderum i driften på 231 mio. kr.

Hovedparten heraf er primo 2023 reserveret til regional medfinansiering af regeringens akutplan til pukkel- og ventelisteafvikling på sygehusene samt som budgetværn mod stigende energipriser, der i forlængelse af invasionen af Ukraine betød merudgifter til energi på sygehuse m.v. i størrelsesordenen 80 mio. kr. i 2022. Endelig er i budgetaftalen for 2023 disponeret ca. 14 mio. kr. til finansiering af éngangsinitiativer i aftalen.

Trods høj udgiftsvækst på praksisområdet har det tilsvarende været muligt i 2023 at fremrykke indkøb af medicin og lægelige artikler, genforsikre pensionsforpligtelsen vedr. tjenstemandsansatte samt indfri en del af regionens samlede leasingforpligtelser. Til sammen frigør disse initiativer 250 mio. kr. på driften for 2024.

I budget 2024 er forudsat, at effekten af denne konsolidering finansierer engangsudgifter for 20 mio. kr. i aftalen om budget 2024 og frigør nødvendige råderum i de kommende år til at håndtere engangsudgifter i størrelsesordenen 200 mio. kr. frem mod indflytningen på Nyt OUH, herunder til selve flytningen, dobbeltdrift m.v. For at understøtte den nødvendige reduktion af ventelisterne behandler regionsrådet i april 2024 forslag om, at de resterende 30 mio. kr. prioriteres til at afvikle pukler og ventelister på egne sygehuse.

Lavere investeringsniveau end forudsat

De årlige økonomiaftaler indeholder dels et forventet afløb vedr. kvalitetsfondsstøttede sygehusbyggerier, dels et loft for øvrige anlægsudgifter (brutto).

Afløbet på kvalitetsfondsbyggeriet Nyt OUH afspejler udfordringer med fremdriften i 2023 og er endt på 796,5 mio. kr., hvilket er 966 mio. kr. lavere end forudsat medio 2022 i forbindelse med indgåelse af økonomiaftalen for 2023.

Forsinkelserne af kvalitetsfondsprojektet påvirker også øvrige anlægsudgifter, herunder udmøntningen af midler prioriteret til genanskaffelsesplanen For Nyt OUH. Hertil kommer, at anlægsniveauet også afspejler, at medicoteknik og it i vidt omfang er leasing- og ikke anlægsfinansieret som oprindeligt forudsat. I alt beløber øvrige anlægsudgifter sig til 519,0 mio. kr. brutto og er dermed noget under regionens andel på 655 mio. kr. af det aftalte anlægsloft.

Mer-/mindreudgifter grundet tidsforskydninger m.v. vil blive genbevilget i 2024.

Aktivitet

Aktiviteten på regionens sygehuse er steget med 1,2 pct. i forhold til 2022. Aktiviteten i 2023 er imidlertid samlet set godt 7 pct. lavere, sammenlignet med situationen før COVID-19, jf. nedenstående tabel

	Udvikling fra 2022 til 2023		Udvikling fra før COVID til 2023	
	Mio.	Pct.	Mio.	Pct.
Odense Universitetshospital	52,8	0,8%	-710,0	-9,1%
Sygehus Lillebælt	30,7	0,8%	-184,8	-4,7%
Sygehus Sønderjylland	48,8	2,3%	-173,0	-7,4%
Esbjerg Grindsted Sygehus	45,3	2,1%	-99,3	-4,4%
Friklinikken (Grindsted)	6,4	5,0%	7	5,7%
I alt	184,0	1,2%	-1.160,1	-7,1%

Det bemærkes, at aktivitetstallene er foreløbige. Sygehusene har frist til marts 2024 til at færdigregistrere aktiviteten for 2023.

Finansieringsmodellen for sygehusene

Modellen for 2023 indebærer, at sygehusene i udgangspunktet er rammestyrede med populationsansvar, men med aktivitetsafregning på garantiklinikkerne. Herudover er der aktivitetsafregning for patienter fra Region Sjælland på alle afdelinger på Odense Universitetshospital. Der er desuden fortsat finansiering af væksten i særlig dyr medicin. Afregningsmodel og finansiering i forhold til Friklinikken er videreført i 2023 som hidtil, dvs. med aktivitetsafregning ud fra en aftalt afregningsats.

Afdelinger, der i 2022 varetog garantifunktionerne, er videreført som garantiafdelinger i 2023. Herudover er der områder, hvor det er vurderet hensigtsmæssigt, at der sker aktivitetsfinansiering som konsekvens af, at området ikke aktivitetsmæssigt er i balance. Det kan være områder, hvor der er usikkerhed om aktiviteten, områder under opbygning m.v. Aktivitetsfinansiering gælder med helårsvirkning fra årets start.

Populationsansvar defineres som ansvar for sygehusbehandling for den andel (specialevis) af patienter, som sygehusene har betjent for de enkelte kommuner indtil det tidspunkt, den nye styringsmodel trådte i kraft. Sygehusene har således ansvar for at sikre patientrettighederne i forhold til udrednings- og behandlingsretten. Det indebærer samtidig et ansvar for, at udsøgningen til andre regioner og til private ikke stiger.

Heri ligger også, at man ikke sender egne patienter videre til fx andre sygehuse, garantiklinikker og regioner, eller droser ned for aktiviteten sidst på året. Man varetager behandlingen af den population, man har ansvar for, så patienterne i videst muligt omfang ikke har behov for at benytte sig af muligheden for frit sygehusvalg.

Med styring på populationsansvar – frem for aktivitet – skabes større mulighed for sygehusene til at skabe løsninger, der modvirker aktivitetspresset og bedre kan imødekomme presset for øget kvalitet. Dette kan bl.a. ske ved at udnytte de redskaber, der ligger i den syddanske forbedringsmodel i form af mere optimale patientforløb, reduktion af spild og brug af andre behandlingsformer fx telemedicin og telepsykiatri. Ligeledes vil populationsansvaret give incitament til øget fokus på forebyggelse og samarbejde på tværs af sektorer, så aktivitet, der mest hensigtsmæssigt ligger i primærsektor, også flyttes hertil.

Konsekvenser af kapacitetssituationen i finansieringsmodellen

Jf. finansieringsmodellen afregnes sygehusene for aktivitet på garantiklinikkerne i 2023.

Nogle garantiklinikker har haft vanskeligt ved at nå aktivitet svarende til baseline i 2023, bl.a. som følge af højt sygefravær eller personalemangel. Det håndteres ved, at sygehusene får mulighed for i regnskab 2023 ikke at aflevere evt. mindrefregning på garantiklinikkerne i 2023, men med effektivering heraf i overslagsårene. Modellen for håndtering af mindrefregning på garantiklinikkerne gælder ikke for sjællandspatienter på OUH. Der er fortsat afregning for sjællandspatienter på OUH i 2023 også på garantiafdelinger.

Garantiklinikkernes budgetansvar i forhold til det private blev suspenderet i hele 2022 som følge af COVID-19 og sygeplejerskekonflikten. Dette er videreført for hele 2023.

Siden 2020 har været indført stykpris-afregning på konkret udvalgte patientgrupper for at øge kapaciteten og afvikle ventelister. Denne model er fortsat i 2023.

Sundhed

Desuden besluttede regionsrådet, at sygehusene fra juni 2022 fik mulighed for at etablere deciderede pukkelfaviklingsklinikker, der udfører aktivitet uden for normal arbejdstid og med tilknyttet aktivitetsafregning. Denne model er videreført i 2023. Med etablering af pukkelfaviklingsklinikker er således skabt en yderligere mulighed for at styrke aktiviteten på sygehusene og reducere pukler og ventelister.

Økonomisk balance

De samlede omkostninger er på 22.766,4 mio. kr., inkl. Sundheds andel af Fælles formål og administration samt Renter. Heraf udgør omkostninger vedr. Psykiatrien 2.267,3 mio. kr.

I resultatet indgår COVID-19 relaterede merudgifter på ca. 130 mio. kr. til primært test og vaccinationer.

Positive resultater på alle sygehuse

På alle sygehusene er der opnået positive driftsresultater.

Driftsresultater 2023, inkl. saldooverførsler

	Mio.
Odense Universitetshospital	90,6
Sygehus Lillebælt	21,0
Sygehus Sønderjylland	13,9
Sydvestjysk Sygehus	5,7
Psykiatrisygehuset	11,0
I alt	142,3

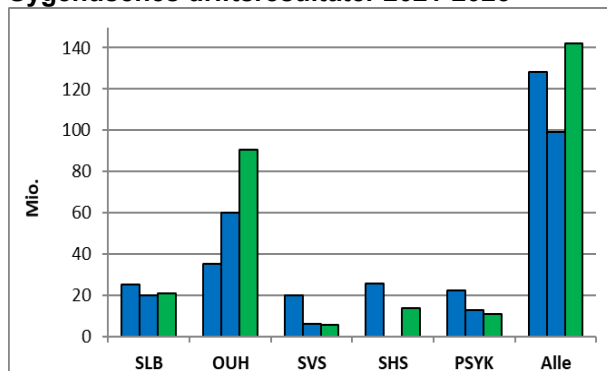
Efter nogle vanskelige år styringsmæssigt som følge af COVID-19 samt konsekvenser af strejken blandt sygeplejersker har fokus været på at stabilisere og robustgøre driften samt målrette indsatsen for at nedbringe ventetider til behandling og udredning. Centrale fokusområder har i den forbindelse været at nedbringe sygefraværet, fastholdelse og rekruttering af personale, at eliminere flaskehalse i driften samt styrke samarbejdet med kommuner i forhold til udskrivning m.v.

Især i begyndelsen af året har forventningerne til årets resultat været negativt påvirket af et generelt forhøjet udgiftsniveau til personale forbundet med rekrutteringsproblemer, forøget sygefravær og deraf afledte øgede udgifter til vikarer, FEA-aftaler mv. På den baggrund har sygehusene iværksat nødvendige handlingsplaner for at sikre balance, herunder fx kvalificerede ansættelsesstop, skærpelser af adgangen til brug af eksterne vikarer, indgåelse af aftaler om over- og merarbejde m.v.

Virningen af iværksatte handleplaner afspejler sig i gradvise forbedringer i prognoserne frem mod et positivt driftsresultat for 2023 overordnet set. Samtidig bidrager den faldende inflation i 2. halvår 2023, herunder faldet i energipriser, samt relativt lave udgifter til implantater, lægelige artikler m.v. afledt af aktivitetsfaldet, positivt til årets resultater. For OUHs vedkommende betyder forsinkelserne i byggeriet af Nyt OUH, at der samtidig er betydelige mindreforbrug på afsatte transformationsbudgetter frem mod ibrugtagningen heraf.

Sygehusenes resultater de seneste tre års er vist nedenfor.

Sygehusenes driftsresultater 2021-2023

Resultaterne skal vurderes i lyset af, at Sydvestjysk Sygehus, Odense Universitetshospital og Sygehus Sønderjylland er i gang med tilpasse omkostningerne til nye driftsniveauer ved realisering af effektiviseringskravene ved nye sygehusbyggerier. Sygehus Sønderjylland skal i 2024 realisere sidste fase heraf, mens Odense Universitetshospital skal aflevere effektiviseringskravet på ca. 400 mio. kr. tolv måneder efter

Sundhed

---

patientindflytning på det nye sygehus. Psykiatrisygehuset og Sygehus Lillebælt har allerede gennemført nødvendige tilpasninger til effektiviseringskravene.

Sygehusenes mindreforbrug genbevilges i 2024. Op til 1 pct. af sygehusets driftsbudget genbevilges i driften for det efterfølgende år. Ved genbevilling af mer- eller mindreforbrug ud over denne grænse aftales konkret med sygehusledelsen, hvornår og til hvilket formål midlerne anvendes.

Medicin

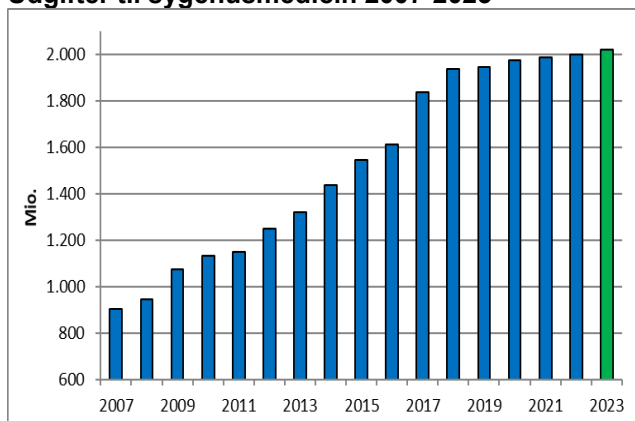
Udgifterne til sygehusmedicin løber i 2023 op i 2.020 mio. kr. og er dermed en af de største udgiftsposter på sundhedsbudgettet.

Efter en årrække med kraftig vækst i medicinpriserne har der siden 2018 været vækstrater på 0-2 % om året. Fra 2022 til 2023 er væksten på 23 mio. kr. i bogførte udgifter, hvilket dog til dels skyldes lagerændringer ultimo året. Den reelle udgiftsvækst vurderes derfor at være mindre end 1 pct.

Den afdæmpede vækst de senere år skyldes dels realisering af besparelser som følge af patentudløb og deraf faldende priser inden for udvalgte præparater og dels arbejdet i Medicinrådet, som siden 2017 har haft til opgave at fremme en rationel og ensartet ibrugtagning af ny sygehusmedicin.

Udgiftsudviklingen på området fremadrettet er meget vanskelig at skønne, da der fortsat udvikles nye og dyre lægemidler, som det er svært at forudsige effekten af. Bl.a. er der store forventninger til forskellige former for immunterapi, der er en behandlingsform, hvor kroppens eget immunforsvar udnyttes til målrettet at bekæmpe kræftceller. Det drejer sig om en gruppe af effektive, men også meget dyre behandlinger.

Udgifter til sygehusmedicin 2007-2023

Store investeringer om- og tilbygning på sygehusene

Uagtet kvalitetsfundsbyggeriernes størrelse omfatter de kun en del af regionens samlede bygningsmasse og kan ikke stå alene. Som supplement til de fire store akutsygehuse omdannes sygehusene i Vejle, Svendborg og Sønderborg derfor parallelt hermed til specialsygehuse.

Større, igangværende eller planlagte projekter på sygehusene er oplyst i det følgende:

Odense Universitetshospital

- **Regionalt lager:** Der er afsat 111 mio. kr. til etablering af et regionalt lager i Odense.
- **Frysehuse:** Der er afsat 107 mio. til etablering heraf i tilknytning til Nyt OUH.
- **P-hus:** Der er afsat 101 mio. kr. hertil ved Nyt OUH.
- **Solceller:** Der er afsat 38 mio. kr. til udvidelse af solcellekapaciteten ved Nyt OUH.
- **Ei-ladeinfrastruktur/-standere:** Der er afsat 23 mio. til etablering heraf ved Nyt OUH.
- **Plasmaferesecenter:** Der er afsat 71 mio. kr. til etablering af nyt center i Kolding.
- **Udvidelse af det nye OUH:** Der er foreløbigt afsat 14 mio. kr. til projektering af indflytning af funktioner fra Svendborg.
- **Svendborg – Generalplan II:** Der er foreløbigt afsat 35 mio. kr. til udarbejdelse af generalplan m.v.

Sygehus Lillebælt

- **Vejle – Generalplan, fase 2:** Frem mod 2027 er afsat 106 mio. kr. til renovering af sengebygningen.
- **Kolding – Neonatal-, barsels- og fødeafsnit:** Frem mod 2026 er afsat i alt 85 mio. kr. hertil.

Sundhed

- **Kolding – Etablering af rygcenter:** Der er afsat i alt 31 mio. kr. hertil, hvortil kommer 22 mio. kr. til fysisk kapacitetstilpasning.
- **Laboratoriecenter:** Frem mod 2026 er afsat i alt 71 mio. kr. hertil.

Sygehus Sønderjylland

- **Sønderborg – Helhedsplan:** Der er afsat 97 mio. til renovering af tårn 2 og 3. Frem mod 2026 er herudover afsat i alt 217 mio. kr. til den afsluttende fase 4.
- **Sønderborg – Varmepumpecentral, Sønderborg:** Der er afsat 34 mio. kr. til etablering heraf i Sønderborg.
- **Aabenraa:** Der er afsat 12 mio. kr. til at løse lokalemæssige udfordringer i den fælles akutmodtagelse.

Sydvestjysk Sygehus

- **Esbjerg – Generalplan:** Frem mod 2026 er afsat i alt 216 mio. kr. til færdiggørelse af fase 3.
- **Esbjerg – Parkeringskapacitet:** Der er afsat 104 mio. kr. til udvidelse heraf.
- **Esbjerg – Lager- og logistikfaciliteter:** Der er foreløbigt afsat 6 mio. kr. til projektering og rådgivning.

Psykiatri

- **Psykiatrien på Nyt OUH:** Børne- og ungdomspsykiatrien etableres i en fælles børneklynge og følger planen for det nye OUH. Voksenpsykiatrien etableres i en selvstændig klynge som OPP-projekt.
- **Udvidelse, retspsykiatri:** Jf. aftalen om budget 2024 udarbejdes idéoplæg til udvidelse af kapaciteten.

Aktivitet

Ydelsesniveauet hos de alment praktiserende læger har i 2023 været på i alt 12,1 mio. afregnede kontaktydelser i dagtid. Ydelsesniveauet for speciallæger er tilsvarende på 0,8 mio. Både i almen praksis og hos speciallæger er der tale om en stigning.

Syddanskernes kontakt med praksisområdet

93,6 pct. af alle sikrede i Syddanmark har i 2023 modtaget en ydelse hos enten en praktiserende læge, tandlæge, speciallæge, fysioterapeut o.a., hvortil regionen har ydet et tilskud. Det er på niveau med tidligere år. Knap 9 ud af 10 borgere i regionen har været i kontakt med deres egen læge i løbet af året.

Økonomi

Samlet er omkostningerne på praksisområdet i 2023 på 5,8 mia. kr. Under ét har der været et merforbrug på 175 mio. kr., hvoraf 225 mio. kr. kan henføres til overskridelse af budgettet vedr. medicintilskud.

Aktivitetens udviklingen inden for almen lægehjælp og speciallægehjælp indebærer en realvækst i udgifterne hertil i størrelsesordenen 5-6 pct. Udviklingen modsvarer af et budgetværn til dækning af uforudset aktivitetens vækst inden for praksisområdet og en generel forsigtig tilgang til budgetteringen af området.

Medicintilskud: Udviklingen i forbruget af Semaglutid

Udgiften til medicintilskud vokser markant i 2023 og overstiger langt de skøn, der lå til grund for økonomiaftalen for 2023. Den absolut største årsag hertil vedrører Semaglutid.

De første patienter fik ordineret Semaglutid i 2018. Siden er antallet vokset til knapt 20.000 ved udgangen af 2023. Parallelt hermed er medicintilskuddet steget fra 2 mio. kr. til foreløbig 300 mio. kr. i 2023. Stigningen fra 2022 til 2023 er ikke mindst udløst af en prisstigning på 50 pct. Antal patienter er steget knapt 25 pct.

De to præparater Ozempic og Wegovy tilhører en gruppe med det aktive stof semaglutid. Sundhedsstyrelsen har anbefalet brug af andre antidiabetika før, at der ordineres præparater med semaglutid. Danske Selskab for Almen Medicin, Lægemiddelkomiteen for Almen Praksis i Region Syddanmark samt Medicintilskudsnævnet støtter på forskellig vis styrelsens anbefalinger. Alligevel ses en hurtig omlægning til behandling med semaglutid.

Region Syddanmark har i 2023 taget en række initiativer til at afdække forbruget og et særligt fokus er rettet mod patienter, der får semaglutid som første præparat. I marts 2022 og september 2023 er anbefalingerne om ordination af semaglutid således præciseret. I oktober 2023 er de 30 praksis, som ordinerer mest semaglutid i regionen, orienteret om deres ordinationsmønster og bedt om at overveje ordinationerne. I starten af 2024 er godt 100 praksis kontaktet om patienter, som ikke tidligere har været i behandling med anden diabetesmedicin, og bedt om en forklaring herpå. Endelig er fulgt op direkte på en lille gruppe patienter med særligt højt forbrug af Ozempic.

Behandling med semaglutid kræver opfølgning i almen praksis. På baggrund af gældende anbefalinger for opstart af behandlingen estimeres, at der i 2023 er afholdt knapt 185.000 konsultationer for at følge patienter, der fik ordineret Ozempic, svarende til en udgift i almen praksis på ca. 27 mio. kr.

På baggrund af hidtidige erfaringer vurderes det, at udgiftsniveauet for tilskud til Ozempic med de nuværende regler vil stige yderligere i 2024. Der er 60.000 type 2-diabetikere i Region Syddanmark, der over tid alle kan tænkes at få ordineret Ozempic. Så selv om der iværksættes yderligere procedurer for at undgå overforbrug eller svindel, må man forvente, at gruppen af patienter, som behandles med semaglutid vil vokse.

Lægevagt

Regionsrådet godkendte i januar 2023 en ny lægevagtsaftale med PLO Syddanmark. Aftalen indebærer blandt andet, at regionen fra februar 2024 overtager lægedækningen om natten.

I aftalen indgår herudover:

- At der fremover vil være 19 konsultationssteder i Syddanmark. Heraf betjener PLO Syddanmark de 16 konsultationssteder. Lægevagtskonsultationerne i Tønder og Grindsted varetages af de sygeplejebemandede skadesteder. Endeligt bemanded lægevagtskonsultationen på Ærø som hidtil af OUH Ærø Sygehus. Konsultationsstederne er som aftalt åbnet gradvist, så de sidste konsultationer åbner 1. februar 2024. Udvalget for det sundhedsvæsen følger aktiviteten på konsultationsstederne.

- At der skal være mere sundhedsfaglig assistance til lægevagten.
For konsultationer beliggende på sygehuse er den eksisterende brobyggerordning udvidet, så den dækker hele døgnnet. Desuden er indgået aftale med kommunerne om, at deres sundhedsfaglige personale yder assistance til vagtlægerne på konsultationsstederne uden for sygehusene.
- At regionen udvider skadesvisitationen, så regionen har ansvaret for skadesvisitationen i tidsrummet kl. 8-23 alle dage.
Esbjerg og Grindsted Sygehuse overtog som planlagt skadesvisitationen september 2023, og trods højere aktivitet end estimeret har skadesvisitationen en servicemålsopfyldelse, der ligger markant over servicemålet på 90 pct. inden for 10 min.
- At der indføres en akutknap og call back-funktion, og som følge heraf ændres servicemålene.
- At der indføres en starttakst til kørende læger.

Lægevagtsaftalen er implementeret i henhold til planen. Til implementering heraf har regionsrådet afsat 28,4 mio. kr., ekskl. overtagelse af lægedækningen om natten. Økonomien hertil håndteres særskilt.

Regnskab 2023 – Sundhed

Mio. kr., netto	Regnskab 2023	Budget		Regnskab 2022
		Oprindeligt	Ajourført	
Somatik	18.497,9	18.287,4	18.867,9	18.304,8
Psykiatri	2.267,3	2.271,2	2.280,6	2.273,1
Sygesikring	5.751,7	5.456,7	5.576,4	5.187,3
Administration, renter m.v.	2.001,1	1.881,5	1.989,2	2.342,7
Omkostninger i alt	28.518,1	27.896,8	28.714,1	28.107,8
Bloktilskud	-24.012,6	-23.443,8	23.950,9	-23.906,2
Resultatafhængigt bidrag fra staten	-344,3	-344,3	-344,3	-337,2
Kommunale aktivitetsafhængig bidrag	-4.476,4	-4.476,4	-4.476,4	-4.379,19
Øvrige finansieringstilskud	-109,0	0	-131,0	
Finansiering i alt	-28.942,3	-28.264,5	-28.902,6	-28.622,5
Driftsresultat	-424,2	-367,7	188,6	-514,7

Fortegn: Driftsresultatet: - = finansiering større end omkostninger.

Personaleforbrug

Det samlede personaleforbrug er på 24.402 årsværk, hvilket er lidt lavere end i 2022.

Social

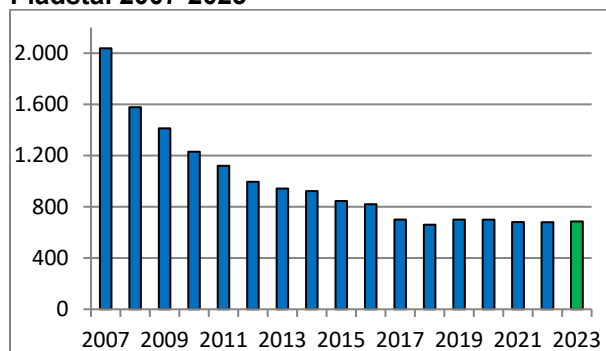
Social og Specialundervisning

Aktivitet

Regionen har i 2023 drevet fem sociale centre. Centrene leverer tilbud til særligt udsatte børn og unge, handicappede børn og unge, handicappede voksne, borgere med autisme og senhjerneskade, domfældte udviklingshæmmede, unge og voksne borgere med spiseforstyrrelse, socialpsykiatriske tilbud samt undervisningstilbud og kommunikationsydelser.

De fem centre har i alt 686 normerede pladser, hvilket stort set er på niveau med 2022.

Pladstal 2007-2023

Belægning lavere end budgetteret

På størstedelen af døgnpladserne på voksenområdet er belægningen i 2023 tæt på det budgetterede, men der har været udfordringer på enkelte døgn- og skoletilbud på børneområdet samt enkelte døgntilbud på voksenområdet.

Den realiserede belægning i 2023 er samlet på 91 pct. og dermed ca. 6,6 pct. lavere end budgetteret.

Ved årets udgang er der 16 borgere med særforanstaltninger primært vedr. aflastningspladser på Bihuset, Autismecenter Syddanmark, hvilket er uændret i forhold til 2022.

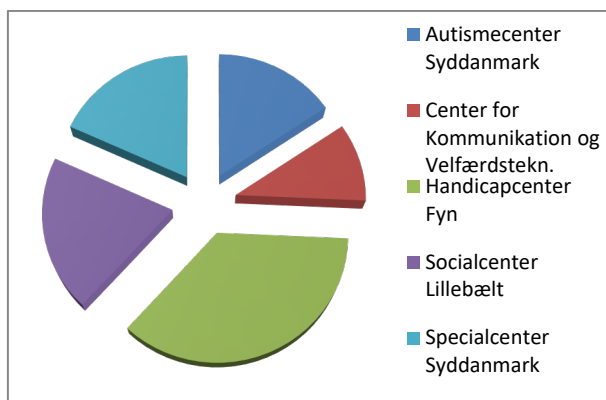
Samarbejde med kommunerne

Både kommuner, regioner og private driver specialiserede tilbud på det sociale område og inden for specialundervisning. Myndighedsansvaret, herunder visitation og finansiering, ligger entydigt hos kommunerne.

For at sikre det rette udbud af pladser udarbejder kommunerne i Syddanmark og regionen en fælles to-årig rammeaftale. Rammeaftalen for 2023-2024 er indgået i efteråret 2022.

Hvad er pengene brugt til?

De samlede omkostninger er på 908,8 mio. kr. brutto, hvilket i faste priser svarer til niveauet i 2022.

Hvor kommer pengene fra?

Nettodriftsomkostninger vedr. det enkelte center finansieres via takstbetaling fra kommunerne.

Social og Specialundervisning

Herudover er Center for Høretab under Center for Kommunikation og Velfærdsteknologi og Egely under Socialcenter Lillebælt i henhold til lovgivningen delvist objektivt finansieret af kommunerne. For CKV Odense under Center for Kommunikation og Velfærdsteknologi er der aftalt en abonnementsfinansiering med kommunerne.

Økonomisk balance over år

Regionen har en forsyningspligt vedr. højt specialiserede sociale tilbud. Omvendt er kommunerne ikke forpligtede til at visitere til regionens tilbud. Det kan give udfordringer for belægningen og dermed takstindtægterne.

Ved lavere belægning end budgetteret reducerer centrene i omkostningerne. Dog er det ikke altid muligt at nedbringe disse i samme takt, som takstindtægterne falder bort. Dette skyldes, at der især er tale om løn-omkostninger, hvortil der typisk er knyttet et længere opsigelsesvarsel. Flere kommuner arbejder ud fra en strategi om at blive mere selvforsynende med hensyn til højt specialiserede ydelser, hvilket indebærer en udfordring for regionen om løbende at tilpasse kapaciteten.

Det sociale område skal over tid økonomisk hvile i sig selv. 2023-resultatet indebærer følgende:

Akkumuleret resultat ultimo	19,3 mio. kr.
Finansiering	
Dispositionsret/-pligt i 2024	11,6 mio. kr.
Takstregulering i 2024	1,5 mio. kr.
Takstregulering i 2025	6,2 mio. kr.
Andre reguleringer	0,0 mio. kr.
Balance	0,0 mio. kr.

Det samlede akkumulerede resultat på 19,3 mio. kr. omfatter underskud på centrene på 24,8 mio. kr. og et overskud på centrale konti på -5,5 mio. kr.

For at kunne tilrettelægge den løbende drift hensigtsmæssigt har centrene i 2023 disponeret over over-/underskud fra 2022. Tilsvarende må de i 2024 anvende over-/underskud fra 2023. 2022-resultatet medfører midlertidige takststigning i 2024 på 1,5 mio. kr. på Handicapcenter Fyn, mens 2023-resultatet i alt indebærer midlertidige takststigninger i 2025 på 6,2 mio. kr. på Socialcenter Lillebælt, Handicapcenter Fyn og Center for Kommunikation og Velfærdsteknologi.

Ud over direkte omkostninger vedr. det enkelte center, inkl. afskrivning, forrentning og hensættelser, dækker takstbetalingen desuden 0,5 pct. til udviklingsaktiviteter samt 4,40 pct. til overhead. Overhead dækker dels den centrale administration af socialområdet, dels det sociale områdes andel af omkostninger til fælles formål og administration for regionen.

I taksterne, som kommunerne betaler for at benytte regionens tilbud, indgår som nævnt også afskrivning og forrentning. Investeringer påvirker dermed ikke regionens langsigtede økonomi.

Økonomistyringen foregår ved hjælp af et økonomiopfølgningssystem NemØkonomi. Centrene anvender systemet til kvartalsvist at danne deres forventning til årets resultat, og på baggrund heraf foretager centercheferne kvartalsvise økonomirapporteringer i systemet. Derudover bruger centrene NemØkonomi til månedlig økonomiopfølgning på afdelingerne.

Anlæg

I 2023 er afsluttet et større projekt vedr. Ungehuset Røjleskov under Socialcenter Lillebælt med 8 delvist lukkede pladser til sårbare unge i alderen 12-17 år.

Planlægning og projektering af ombygning af Bihuset, døgntilbud og aflastningstilbud, er i gang.

Opførelse et nyt, højt specialiseret bo- og beskæftigelsestilbud til voksne med autisme er i gang. Der oprettes 21 pladser samt lokaler til kursusfaciliteter og ny centeradministration til Autismecenter Syddanmark på Nymarksvej i Fredericia. Byggeriet skal guldcertificeres efter DGNB-kriterierne og forventes at stå færdigt i 2. halvår 2024.

Social og Specialundervisning

Socialcenter Lillebælt er i gang med at opføre fire permanente boliger på det sociale tilbud i Kingstrup til borgere med senhjerneskade. Boligerne skal erstatte fire midlertidige pavillon-boliger. Opførelsen af de fire permanente boliger er nødvendig for at tilgodese efterspørgslen efter netop denne pladstype. Byggeriet ventes at stå færdigt september 2024.

Herudover er gennemført en række større og mindre renoveringsprojekter, ligesom der er fulgt op på visse mangler ved tidligere gennemførte anlægsprojekter.

Social og Specialundervisning

Regnskab 2023 – Social

Mio. kr.	Regnskab 2023		Regnskab 2022	
	Omkostninger	Indtægter	Omkostninger	Indtægter
Autismecenter Syddanmark	140,9	-140,2	133,7	-130,4
Center for Kommunikation og Velfærdsteknologi	90,6	-90,8	92,6	-91,3
Handicapcenter Fyn	325,0	-322,6	307,6	-292,0
Socialcenter Lillebælt	179,7	-170,1	161,1	-150,9
Specialcenter Syddanmark	164,8	-163,6	169,8	-159,9
Forskydninger på centrale konti	7,8	-5,1	8,5	-6,0
I alt	908,8	-892,3	873,3	-830,5
Driftsresultat (netto)		16,4		42,8

Negativt fortegn = indtægter / positivt driftsresultat.

Årets driftsunderskud afspejler udfordringer med at fastholde og rekruttere medarbejdere, et højt sygefravær samt et stort forbrug af eksterne vikarer. Herudover har opstarten af Pomonahuset udfordret økonomien, da det tager tid før belægning og økonomien er i balance. Endelig er renteomkostningerne øget markant i 2023, og der har gennem en årrække været et øget behov for og dermed øgede udgifter til ledelse og nattevagter på udvalgte afdelinger.

Der er udarbejdet handleplaner og iværksat initiativer for at imødekomme udfordringerne og skabe balance i økonomien.

På baggrund af bl.a. stigende renteomkostninger og det øgede behov for ledelse og nattevagter på udvalgte afdelinger mm. er i 2024 indarbejdet takststigninger med en forventet indtægtsstigning på ca. 25-30 mio. kr.

Aktivitet – Normeret og realiseret belægning 2023

Socialområdet	Normering Alle grupper	Børn (døgn og skole)		Voksne (døgn og dag)		I alt	
		Budgetteret	Realiseret	Budgetteret	Realiseret	Budgetteret	Realiseret
Autismecenter Syddanmark	122	95,1 pct.	86,2 pct.	98,0 pct.	97,2 pct.	97,4 pct.	94,9 pct.
Center for Kommunikation og Velfærdsteknologi	57	97,2 pct.	76,1 pct.	-	-	97,2 pct.	76,1 pct.
Handicapcenter Fyn	243	96,7 pct.	97,0 pct.	98,0 pct.	96,2 pct.	97,9 pct.	96,3 pct.
Socialcenter Lillebælt	124	92,3 pct.	67,9 pct.	97,7 pct.	91,4 pct.	96,0 pct.	83,7 pct.
Specialcenter Syddanmark	140	96,4 pct.	69,5 pct.	98,0 pct.	97,1 pct.	97,7 pct.	91,2 pct.
I alt	686	95,6 pct.	77,2 pct.	98,0 pct.	95,7 pct.	97,3 pct.	90,9 pct.

For de fleste tilbud budgetteres med en belægning på 98 pct. for at tage højde for kortere perioder med tomgang i forbindelse med ud-/indskrivning af borgere. På enkelte tilbud budgetteres med en belægning på 90 pct. eller lavere, hvorfor den gennemsnitlige, budgetterede belægningsprocent varierer fra center til center.

På størstedelen af døgnpladserne på voksenområdet er belægningen i 2023 tæt på det budgetterede, men der har været udfordringer på enkelte døgn- og skoletilbud på børneområdet samt enkelte døgntilbud på voksenområdet.

Den realiserede belægning i 2023 er samlet på 91 pct. og dermed ca. 6,6 pct. lavere end budgetteret.

Personaleforbrug og sygefravær

Personaleforbruget i 2023 er på i alt 1.368 årsværk.

Sygefraværet er i 2023 på 9,2 pct., hvilket er over måltallet på 6,5 pct. for det sociale område og på samme niveau som i 2022. Der arbejdes fortsat med at nedbringe sygefraværet.

Regional Udvikling

Regional Udvikling

Aktivitet

Området omfatter den regionale udviklingsstrategi og opgaver inden for bl.a. uddannelse og kultur. Hertil kommer tilskud til den regionale, kollektive trafik samt kortlægning og oprydning af forurenede grunde og endelig planlægning, tilladelser og tilsyn på råstofområdet.

Aktiviteterne, målt i kr., svarer til det budgetterede.

Budget- og aftaleoverholdelse

Aftaleoverholdelse

De årlige aftaler med regeringen om regionernes økonomi indeholder et loft for de samlede udgifter til drift af regionale udviklingsopgaver. Loftet opgøres udgiftsbaseret, ekskl. renter.

Opr. udgiftsloft , ekskl. renter	509,3 mio. kr.
- lov- og cirkulæreprgram (DUT)	0,2 mio. kr.
- revideret pris- og lønskøn	3,7 mio. kr.
Ajourført udgiftsloft	513,2 mio. kr.
Resultat , udgiftsbaseret, ekskl. renter	513,2 mio. kr.

Resultatet svarer til regionens andel af det aftalte udgiftsloft for 2023. For regionerne under ét ligger resultatet 4 mio. kr. under det aftalte niveau.

Region Syddanmark modtager tilskud fra staten til oprensning af generationsforureninger. Tilskuddet og modsvarende udgifter – netto 0 kr. – indgår i driftsresultatet uden at påvirke årets udgiftsloft.

Inden for årets udgiftsloft har der været et midlertidigt råderum som følge af tidsforskydninger, tilbageløb i forhold til meddelte tilsagn om tilskud m.v. Jf. aftalen om budget 2024 er i 2023 derfor udbetalt i alt 4 mio. kr. til de to trafikselskaber til at understøtte omlægningen til mobilitetselskaber.

Budgetloven

Regional Udvikling har fra starten været omfattet af et balancekrav, så der ikke kan anvendes flere midler, end der modtages i bloktilskud fra staten og udviklingsbidrag fra kommunerne.

Med budgetloven er overholdelse af udgiftsloftet imidlertid underlagt et ét-årigt perspektiv. I lyset heraf blev i 2012 udarbejdet regler for håndtering af tilsagn til tredje part, fx inden for Uddannelse og Kultur.

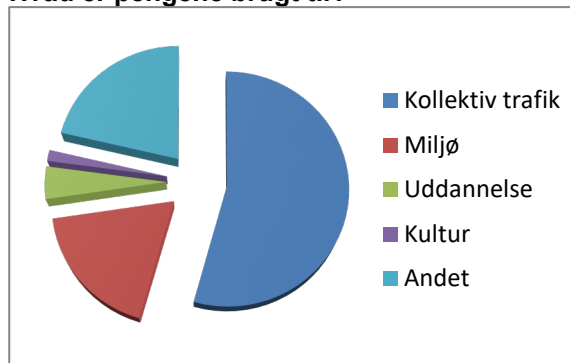
Positivt driftsresultat

De samlede omkostninger i 2023 er på 511,7 mio. kr., inkl. andel af omkostninger til Fælles formål og administration samt Renter. Da resultatet opgøres omkostningsbaseret, indgår heri også beregnede omkostninger til fx afskrivninger og feriepenge m.v.

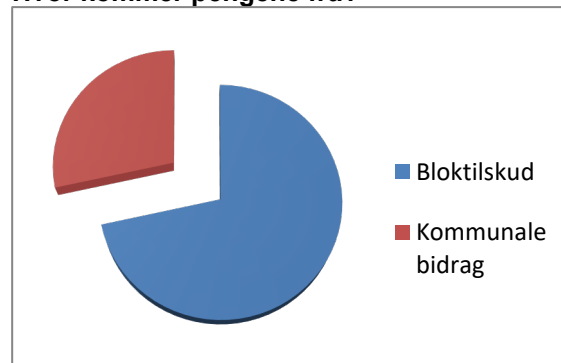
Finansieringen i form af bloktilskud fra staten og udviklingsbidrag på kommunerne er på 513,2 mio. kr.

Årets resultat skal vurderes i sammenhæng med tidligere år resultater, da der for området over tid skal være økonomisk balance.

Hvad er pengene brugt til?

Hvor kommer pengene fra?

Regional Udvikling

Andet omfatter omkostninger til administration af regionale udviklingsopgaver, andel af Fælles formål og administration (hovedkonto 4) og Renter samt fx udviklingsstrategi, internationalt samarbejde mv.

Regional udviklingsstrategi 2020-2023: *Fremtidens Syddanmark*

Regionsrådet godkendte i 2020 den ny regional udviklingsstrategi: *Fremtidens Syddanmark*.

Integreret heri er seks delstrategier for:

- **Grøn omstilling, klima og ressourcer** – Klimastrategien "*Grøn omstilling i Region Syddanmark*"
- **Rent vand og jord** – "*Rent vand og jord i Region Syddanmark*"
- **Kompetencer til fremtiden** – Uddannelsesstrategien "*Kompetencer til fremtiden*"
- **Sunde levevilkår** – "*Innovationsstrategi for Region Syddanmark*", inkl. delstrategi for "*Sunde levevilkår*"
- **En attraktiv og oplevelsesrig region** – Kulturstrategien "*En attraktiv og oplevelsesrig region*"
- **Mobilitet for alle** – "*Syddansk Mobilitetsstrategi*".

Desuden arbejdes målrettet med fire tværgående temaer: Viden og analyser, Udvikling i hele regionen, Dansk-tysk og internationalt samarbejde samt Digitalisering.

FN's verdensmål danner ramme om strategien

Med *Fremtidens Syddanmark* etableres en klar kobling mellem den regionale udvikling og FN's verdensmål.

Med strategien tager regionen således ansvar for regionens udvikling og et medansvar for en global bæredygtig udvikling. De regionale mål for de seks strategispør skal hver især bidrage til, at Syddanmark bl.a. handler på sociale, økonomiske og miljømæssige udfordringer og herigennem understøtter verdensmålene. Verdensmålene er gensidigt afhængige og har indbyrdes koblinger. Som ramme for den syddanske udviklingsstrategi er verdensmålene med til at sikre sammenhæng på tværs af strategispør og indsatser.

Partnerskaber centrale

Strategien skal være med til at sikre, at den regionale udvikling går den rigtige vej under hensyn til de udfordringer og muligheder, der er i Syddanmark. Strategien udstikker således en fælles retning for, hvordan dette kan ske i Region Syddanmark i tæt samarbejde med borgere, vidensinstitutioner, kommuner og andre samarbejdspartnere.

Der er gode erfaringer med at arbejde med fælles udfordringer og muligheder i partnerskaber på tværs af region, kommuner, virksomheder og uddannelsesinstitutioner. Derfor er samarbejde og partnerskaber også centrale i strategien og i arbejdet med at sikre og udvikle Syddanmark som et attraktivt sted at arbejde, bo og leve, ligesom grøn omstilling og klimaindsatsen har fået en fremtrædende plads.

Opfølgning på udviklingsstrategien

Der er udarbejdet årlige opfølgninger i 2020, 2021 og 2022, der viser status og udvikling for det pågældende i forhold til de regionale mål.

2023 er sidste år i indeværende strategiperiode. Den afsluttede opfølgning omfatter derfor hele perioden og giver et overblik over, hvordan det er gået med implementeringen af strategispør og de tværgående indsatser. Desuden formidler opfølgningen, hvad der ligger til grund for dele af den nye regionale udviklingsstrategi for 2024-2027.

Opfølgningen indeholder en oversigt over indsatser til implementering af *Fremtidens Syddanmark*, der er støttet fra de respektive års rammer på 10 mio. kr. til implementering heraf. I 2023 er bevilget støtte til følgende indsatser:

- Teknologiprojekt-pulje i Vand og Jord: 2,0 mio. kr.
- Klimavenlig mad – Sygehus Lillebælt: 1,5 mio. kr.
- Vi cykler til uddannelse: 0,4 mio. kr.
- Sundhedslandsbyer: 0,25 mio. kr.
- Videreførelse af Klimafolkemøde i Middelfart i 2023: 2,0 mio. kr.
- Samkørsel på ungdomsuddannelser: 1,45 mio. kr.
- Videreførelse af DK2020: 1,6 mio. kr.
- Kulturtræf 2024: 0,35 mio. kr.
- Andel af Klimafolkemødet i Middelfart i 2024: 0,45.

Regional Udvikling

Det overordnede billede er, at realiseringen af de regionale udviklingsmål er kommet et godt stykke videre.

Det gælder fx sikring af rent grundvand og arbejdet med rensning efter de tre store generationsforureninger i regionen. Klima var i hele strategiperioden højt på dagsordenen. I Klimaalliancen er der skruet op for samarbejdet med de syddanske kommuner om klimahandleplaner, ligesom Region Syddanmarks interne klimahandlingsplan er på plads, og energiforbruget er fortsat faldende. I denne strategiperiode er de første skridt taget til at løfte det dansk-tyske samarbejde til et nyt niveau bl.a. med etablering af den dansk-tyske udviklingsalliance sammen med delstaten Slesvig-Holsten.

Med den nuværende udviklingsstrategi er realiseringen af de regionale udviklingsmål på rette vej, men der er fortsat behov for yderligere tiltag. Særligt på klimaområdet er udfordringerne massive, og der efterspørges yderligere handling fra borgerne. Samtidig er trivselsudfordringen øget de seneste år, især blandt unge.

Den kommende regionale udviklingsstrategi *Sammen om fremtidens Syddanmark* sætter derfor klima og grøn omstilling i centrum og har et særligt fokus på mental trivsel. Strategien bygger oven på den nuværende for at fastholde og videreudvikle det arbejde, der med *Fremtidens Syddanmark* er sat i gang.

Den afsluttende opfølgning er godkendt af regionsrådet i december 2023.

Ny regional udviklingsstrategi 2024-2027: *Sammen om fremtidens Syddanmark*

Regionsrådet godkendte i maj 2023 forslag til en ny regional udviklingsstrategi 2024-2027: *Sammen om fremtidens Syddanmark*.

Forslaget har været i høring ved Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse, hvilket ikke gav anledning til ændringer i strategiforslaget. Herefter har strategien været i offentlig høring fra juni til september 2023. Regionen har i den forbindelse modtaget 31 høringssvar, heraf fra Kommunekontaktrådet (KKR) og 11 syddanske kommuner.

I høringssvarene udtrykkes generelt støtte til forslaget til udviklingsstrategi, herunder strategiens fire visioner og tre forstærkere. I flere svar udtrykkes desuden stor interesse for at styrke dialogen og samarbejdet mellem kommunerne og regionen. Herudover er der en række bemærkninger og kommentarer til forskellige elementer i strategien. Dels i forhold til muligheder for samarbejde inden for de forskellige visioner eller konkrete indsatser, dels forslag og anbefalinger til justeringer i strategien.

For i videst muligt omfang at imødekomme forslagene i høringssvarene er der indarbejdet 17 ændringer i udviklingsstrategien.

Med disse ændringer er det reviderede forslag til regional udviklingsstrategi 2024-2027 *Sammen om fremtidens Syddanmark* godkendt af regionsrådet i december 2023.

Dansk-tysk samt internationalt samarbejde

Sammen med de syddanske kommuner har regionsrådet i efteråret 2021 besluttet at indgå en ny resultatkontrakt med det Syddanske EU-kontor, der løber til og med 2023 og som bl.a. har fokus på hjemtag af EU-midler på klima- og sundhedsområderne. Regionens bidrag var i 2023 på ca. 5,1 mio. kr.

En væsentlig finansieringskilde for det grænseoverskridende dansk-tyske samarbejde er Interreg 6A for perioden 2021-2027. Regionsrådet besluttede i 2021 at medfinansiere 6A-programmet med 1,55 mio. kr. om året i perioden 2022-2030.

Herudover har regionsrådet fortsat en række samarbejder inden for det dansk-tyske og internationale områder, herunder bl.a.:

- Samarbejdet i Region Sønderjylland-Schleswig
- String-netværket
- Nordsøkommissionen.

Uddannelse

Uddannelsespuljen er i 2023 udmøntet ad to omgange.

I 1. halvår 2023 er givet tilskud på i alt 7,7 mio. kr. til seks ansøgninger, der bidrager til at indfri målsætningerne i regionens uddannelsesstrategi "*Kompetencer til fremtiden*". Uddannelsesstrategien fokuserer på tre regionale mål:

Regional Udvikling

- Adgang til gode uddannelsesmuligheder i hele regionen
- Kompetencer til livet, arbejdsmarkedet og et bæredygtigt samfund
- Uddannelsesmiljøer, der fremmer unges trivsel og sundhed.

I 2. halvår er givet tilskud på i alt 20,5 mio. kr. til tretten ansøgninger.

Regionerne har fået indstillingsret over 20 pct. af EU's socialfondsmidler i perioden 2021-2027. I hele perioden svarer det i Region Syddanmark til ca. 24,3 mio. kr. I 2023 er ikke udmøntet syddanske socialfondsmidler.

Kultur

Fra den ordinære kulturpulje er der i 1. halvår 2023 givet tilskud på knap 1,4 mio. kr. til seks projekter. I 2. halvår er der givet tilskud på 2,8 mio. kr. til ni projekter fra den ordinære kulturpulje. Fra temapuljen "Kultur og natur" er der desuden givet tilskud på 2,7 mio. kr. til ti nytænkende og innovative projekter.

Der er aktuelt ikke udmeldt ny ansøgningsfrist til kultur- eller temapuljer, da kulturområdet er en del af serviceeftersynet af puljerne på området for regional udvikling i foråret 2024. Forslag til udmøntning af kulturmidlerne vil ske på baggrund af serviceeftersynet.

Endvidere er der afsat op til 1,0 mio. kr. til en samarbejdsaftale med Education Esbjerg om et pilotprojekt, der skal udvikle og afprøve et koncept, der giver kulturinstitutioner forudsætninger for at fremme studerendes trivsel samt viser uddannelsesverdenen nye veje til studerendes trivsel.

Parterne bag Kulturtræf 2022 er enige om, at der er grobund for at videreudvikle konceptet og afholde et nyt træf i 2024. Ud over de tre syddanske kulturregioner indgår kultursamarbejdet i Vadehavet også denne gang. Der er afsat op til 0,350 mio. kr. til den regionale medfinansiering af træffet.

Mobilitet

FynBus og Sydtrafik står for den offentlige, kollektive trafik i Syddanmark. Det regionale rutenet er udformet efter de regionale principper for bustrafik, og det kommunale rutenet udformes i samspil hermed.

Regionsrådet vedtog i 2020 justerede principper for den regionale bustrafik og dermed rammerne for det regionale rutenet. De reviderede principper tilstræber større klarhed i opgavefordelingen mellem region, trafikselskab og kommuner vedr. den kollektive trafikbetjening. Trafikselskaberne står for den praktiske implementering af regionens principper, og det er deres ansvar, at den regionale busbetjening lever op til principperne.

Fordeling af tilskud til de to trafikselskaber sker ud fra en model, der fastsætter fordelingen efter objektive kriterier med udgangspunkt i bl.a. tal fra Danmarks Statistik. Fordelingen genberegnes årligt. Der er således tæt på budgetforudsigelighed i forhold til de enkelte budgetår.

Evt. mer-/mindreforbrug vedr. de regionale ruter udlignes i trafikselskaberne over de efterfølgende år inden for rammerne af regionens tilskud. Dette bidrager til stor budgetsikkerhed og driftsstabilitet for såvel trafik-selskaber som region.

Den regionale kollektive trafik i Syddanmark er fortsat stærkt økonomisk og passagermæssigt udfordret. Det skyldes strukturelle udfordringer i form af faldende passagergrundlag og passagerindtægter, bl.a. på grund af faldende ungdomsårgange og højere bilejerskab, kombineret med, at trafikselskaberne fortsat er ramt af høje omkostninger.

Med aftalen om regionens budget for 2023 derfor bl.a. besluttet, at:

- det hidtidige krav om anvendelse af HVO-diesel på kort sigt bl.a. ved kontraktforlængelser og korte kontrakter aflyses. Trafikselskaberne får hermed godt 12 mio. kr. til disposition fra budgetaftale 2021 og 2022
- et evt. råderum i 2022 inden for Regional Udviklings udgiftsloft overføres til trafikselskaberne med henblik på at understøtte omlægningen. På den baggrund blev ekstraordinært samlet overført 13,9 mio. kr. til trafikselskaberne
- trafikselskabernes bestyrelser i overensstemmelse med regionens styringsprincip får ansvar for at sikre, at budgetudligningssaldoen for den regionale bustrafik for hvert selskab er nedbragt til max. -20 mio. kr. ultimo 2026.

Regional Udvikling

Trafikselskabernes regnskaber for 2023 for de regionale busruter er p.t. ikke endeligt reviderede, men tyder på et samlet underskud på ca. 19 mio. kr., fordelt med et underskud på ca. 10 mio. kr. på FynBus' regionale ruter og et underskud på ca. kr. 9 mio. kr. for Sydtrafiks regionale ruter.

FynBus' bestyrelse har i januar 2024 vedtaget en Masterplan, der skal sikre at der frem til og med 2026 rettes op på økonomien i FynBus' regionale ruter.

Det er fortsat Region Syddanmarks målsætning, at der arbejdes for en egentlig fusion af selskaberne, men en henvendelse til kommunerne i hhv. Syd- og Sønderjylland og på Fyn, der i sidste ende skal godkende en evt. sammenslutning har vist, at der ikke er interesse for det blandt kommunerne.

I overensstemmelse med den i december 2023 vedtagne regionale udviklingsstrategi planlægger begge trafikselskaber frem til 2028 – i forbindelse med indgåelse af nye kontrakter - at omstille alle regionale busser til emissionsfri drift.

Miljø og råstoffer

Grundvandsindsats

Regionen prioriterer og igangsætter hvert år nye undersøgelser og oprensninger af jordforureninger, der udgør en risiko for værdifuldt grundvand.

I 2023 har regionen prioriteret 17 nye videregående grundvandsundersøgelser. Regionen har arbejdet på i alt 102 videregående grundvandsundersøgelser, hvoraf de fleste er videreført fra tidligere år.

I 2023 har regionen desuden igangsat 91 nye indledende grundvandsundersøgelser i højt prioriterede grundvandsområder.

Regionen har siden 2016 indgået i en række partnerskaber med kommuner og vandforsyninger om pesticidforurening af grundvandet for at finde årsager og løsninger på udfordringerne for det enkelte vandværk.

Pesticidforurening af grundvand er fortsat en stor udfordring for regionens grundvandsressource, og det prioriteres derfor at deltage i tætte samarbejder med kommuner og vandforsyninger. I 2023 har regionen arbejdet med fem partnerskabsprojekter og et offentlig-privat projekt med kommuner og vandforsyninger. Kommunerne og vandforsyningerne har fokus på beskyttelse af grundvandet mod fremtidig forurening, mens regionen har særligt fokus på pesticidpunktkilder samt opsporing heraf.

Overfladevand

Regionerne har indgået en aftale med staten om at screene kortlagte jordforureninger for at afklare, om de kan give anledning til forurening af overfladevand – vandløb, søer og hav – som er omfattet af vandmiljøplanerne.

Regionerne har i 2021 og 2022 fået tilført midler til undersøgelser af en del af de lokaliteter, der kan udgøre en risiko for påvirkning af målsat overfladevand. Region Syddanmark har i 2021-2022 udført konkrete forureningsundersøgelser af 92 lokaliteters eventuelle påvirkning af målsat overfladevand.

Undersøgelse af de resterende forurenede lokaliteter og en evt. oprensningsindsats afventer yderligere økonomiforhandling med staten.

Generationsforureninger

I 2019 startede en række nye indsatser i forhold til generationsforureningerne i regionen. Regionens egne indsatser over for forureningerne efter Grindstedværket i Kærgård Plantage og Grindsted by er i 2019 suppleret med en statslig bevilling på 50,3 mio. kr., der anvendes til undersøgelser såvel som oprensning. Derudover blev på finansloven for 2021 afsat 630 mio. kr. for perioden 2021-2025 til første fase af oprensningen af ti generationsforureninger i Danmark, herunder tre generationsforureninger i Syddanmark.

Der er i Grindsted i 2020 gennemført en registerbaseret sundhedsundersøgelse blandt borgerne. I forlængelse heraf er der i 2022 igangsat yderligere to sundhedsundersøgelser samt en opdatering af den registerbaserede sundhedsundersøgelse fra 2020. Fra 2019-2023 er der i Grindsted gennemført forureningsundersøgelser, der afklarer mulighederne for oprensning af fanen fra fabriksgrunden.

I Kærgård Plantage er der for statsmidler i årene 2021-23 gennemført fuldskalaoprensning af forureningen af grundvandet under gruberne. Oprensning forventes tilendebragt i 2027.

Regional Udvikling

I Himmark Strand er der gennemført undersøgelser i 2022-23 og udbud af oprensningsopgaven er under planlægning.

For Himmark Strand er der ydermere indgået en partnerskabsaftale med Danfoss og Sønderborg Kommune om oprensning. Danfoss har i denne sammenhæng afholdt betydelige udgifter til undersøgelser samt givet tilsagn om 25 mio. kr. til selve oprensningen.

PFAS

Udbredte fund i 2021 af stofgruppen PFAS i miljøet samt skærpelse af grænseværdier har medført en væsentlig opgave for regionen samt kommuner og stat. Gennem hele 2022 har været et stort fokus på forurening og mulig forurening med PFAS, den fokus er fortsat gennem 2023. For Region Syddanmarks vedkommende har det betydet, at der er fremrykket nye undersøgelser og revurderinger af tidligere undersøgelser som ikke tidligere har været prioriteret.

Regionen har fra og med 2023 fået tildelt årligt 3,3 mio. kr. ekstra, herunder til PFAS-opgaven. Disse midler er gået til de omtalte undersøgelser, men det er langt fra tilstrækkeligt på sigt i forhold til opgavens størrelse.

Regionen har i 2023 udført en særlig PFAS-indsats på 15 lokaliteter, hvor der ud over brandøvelsespladser har været udført indledende undersøgelser på garverier og tæppefabrikker. Derudover er der igangsat en videregående undersøgelse på et tidligere garveri tæt på en vandforsyning.

Regionen har igangsat arbejdet med revurdering af tidligere undersøgelser, hvor PFAS kunne udgøre et problem. Dette arbejde skrider langsomt fremad, men indpasses så vidt muligt i forhold til regionens normale planlagte indsatser.

Regionen prioriterer et godt samarbejde med kommunerne og øvrige aktører om vidensopbygning og undersøgelser, og der har således været afholdt vidensdelingsmøder.

Den syddanske Udviklingspulje for rent vand og jord

I aftalen om budget 2022 blev afsat 4 mio. kr. årligt i 2022 og 2023 til teknologiudviklingsprojekter, som skal bidrage til effektivisering af indsatsen overfor store jord- og grundvandsforureninger som generationsforureningerne.

I forbindelse med udmøntningen af puljen for 2023 er igangsat otte udviklingsprojekter. Fem af projekterne omhandler udvikling indenfor PFAS-området med fokus på opsporing og vurdering af udvaskning af PFAS fra jorden, og klimarobuste risikovurderinger af jordforureninger. To projekter har fokus på generationsforureninger, henholdsvis undersøgelse af rense- og analysemetoder ved Kærgård klitplantage og på kvantificering af udsivning af grundvand og forurening til Grindsted Å. Endelig omhandler et projekt ny viden om udvaskning af pesticider fra punkt- og fladekilder.

Råstoffer

Regionens opgaver omfatter kortlægning af forekomster af råstoffer, udarbejdelse af råstofplaner og efterfølgende specifikke tilladelser til råstofindvinding samt tilsyn hermed. Desuden har regionen visse tilgrænsende myndighedsopgaver.

I juni 2021 vedtog Regionsrådet "Råstofplan 2020", hvori er beskrevet seks indsatser, der skal arbejdes med i planperioden. På baggrund af en redegørelse, der forinden havde været i offentlig høring, besluttede regionsrådet i februar 2023, at den gældende råstofplan ikke skal revideres. Spørgsmålet om revision genoptages i slutningen af 2024.

Gennem de seneste år er der sket en stigning i antallet af henvendelser vedr. ændring af arealanvendelse i de udlagte råstofområder. Det er sket til trods for, at der i Råstofplan 2020 er udlagt 8200 ha mindre end i den foregående plan. Hvor der i 2018 var 29 henvendelser, var der i 2023 94 henvendelser. Ti af disse har vedrørt vedvarende energianlæg såsom solceller og vindmøller, og flere af disse har været politisk behandlet. Regionsrådet besluttede i december 2023, at administrationen skal udarbejde forslag til principper for, hvordan det kan sikres, at udlagte områder i råstofplanen, hvor der ikke er påbegyndt gravning, ud fra en konkret vurdering delvist kan bruges til vedvarende energi i et afgrænset åremål.

Samlet set er i 2023 afgjort 17 ansøgninger, hvilket er tæt på en fordobling sammenlignet med 2022. Heraf har 16 ført til tilladelser, mens en har ført til afslag. Som en del af sagsbehandlingen til en råstofforudlæggelse screenes ansøgningen jf. miljøvurderingsloven. I 2023 er der meddelt otte screeningsafgørelser. I 2023 er

Regional Udvikling

---

der desuden meddelt fem afgørelser vedr. jordtilførsel i grusgrave, hvoraf en er dispensation til tilførsel af jord og fire er afslag hertil.

Ved udgangen af 2023 er der i alt 160 aktive råstoffilladelser i Syddanmark. I 2023 har administrationen udført 42 tilsyn, hvor forholdene var i orden ved de fleste råstofgrave.

Regnskab 2023

Mio. kr., netto	Regnskab 2023	Budget 2023		Regnskab 2022
		Oprindeligt	Ajourført	
Kollektiv trafik	278,4	270,8	274,4	278,8
Kulturel virksomhed	7,7	8,4	6,7	7,7
Uddannelse	23,0	26,1	26,1	22,0
Miljø/jordforurening	93,3	92,9	94,9	95,2
Øvrige omkostninger m.v.	109,2	110,3	112,2	99,4
Omkostninger i alt	511,7	508,5	514,3	503,1
Bloktilskud	-367,3	-363,4	-367,3	-359,3
Kommunale udviklingsbidrag	-145,9	-145,9	-145,9	-140,9
Finansiering i alt	-513,2	-509,3	-513,2	-500,1
Driftsresultat	-1,5	-0,8	1,2	3,0

Fortegn: Driftsresultatet: - = finansiering større end omkostninger.

Personaleforbrug

Det samlede personaleforbrug er på 113 årsværk.

Region Syddanmark
Damhaven 12, 7100 Vejle
Tlf. 7663 1000

» www.rsyd.dk

18371 - Grafisk Service, Region Syddanmark - 01.2024

Forsidebilleder (fra venstre):

Foto 1: OUH Odense Universitetshospital

Foto 2: Pernille Bagner Carlsen, Socialområdet

Foto 3: Hyldager Fotografi